

Sukupuolittuneet stereotyyppit haastamassa poliittista asiantuntijuutta

Pääministeri Sanna Marin suomalaisen uutismedian otsikoissa 2019–2023

Poliittisen historian
kandidaatintutkielma

Laatija:
Siiri Kuosmanen

24.4.2026
Turku

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Poliittinen historia

Tekijä: Siiri Kuosmanen

Otsikko: Sukupuolittuneet stereotyypit haastamassa poliittista asiantuntijuutta – Pääministeri Sanna Marin suomalaisen uutismedian otsikoissa 2019–2023

Sivumäärä: 35 sivua

Päivämäärä: 24.4.2026

Tämä kandidaatintutkielma tarkasteli suomalaisten uutismedioiden otsikointia pääministeri Sanna Marinista vuosina 2019–2023. Aineistona toimi mediakanavien *Ylen*, *Helsingin Sanomien* ja *Ilta-Sanomien* verkkosivuilla julkaistut uutisotsikot. Tutkielman analyysi perustui laadulliseen sisällönanalyysiin, jossa lähestymistapa oli teoriasidonnainen. Sukupuolittuneen julkisuuden ja järjestelmällisen naisvihan teorit ohjasivat tulkintaa sekä toimivat ajattelua suuntaavina ja tulkintoja avaavina työkaluina. Lisäksi tutkielmassa taustoitettiin median toimintalogiikkaa, jotta politiikan ja median kiinteää vuorovaikutussuhdetta voidaan ymmärtää paremmin. Vaikka mediakanavien vertailu ei kuulunut varsinaisiin tutkimuskysymyksiin, sitä on tarkasteltu osana analyysiä, mikä toi tutkimukseen uutuusarvoa.

Tutkimusta tehdessä havaittiin, että valtaosa verkkouutisten otsikoista oli asiapitoisia ja käsitteli valtioneuvoston politiikkaa sekä pääministerin virkatehtäviä. Asianmukaisen uutisoinnin rinnalla aineistosta kuitenkin erottui selvästi havaittavia ja toistuvia teemoja, joissa pääministeriä käsiteltiin sukupuolittuneiden kehysten kautta. Analyysissa tunnistettiin ja jäsennettiin sukupuolittuneeseen julkisuuteen liittyviä merkityksiä uutisotsikoista. Lisäksi havainnollistettiin hienovaraisia sukupuolittuneita ja naisviamielisiä journalistisia toimintatapoja ja muotoiluja.

Suomalaiset uutismediat kohdistivat toisarvoista huomiota naispoliitikon yksityiseen ja henkilökohtaiseen elämänpäiiriin, esimerkiksi sivuuttamalla asiantuntijuuteen ja uraan liittyviä seikkoja. Lisäksi mediakanavien uutisotsikot ylläpitivät sukupuoliin liittyviä kulttuurisesti juurtuneita stereotyyppioita. Vaikka todellisuus on monimuotoinen, median voidaan katsoa osin jatkaneen sukupuolittuneita kuvauksia, jotka vähättelevät naisten poliittisia mahdollisuuksia ja rakentavat julkiselle yleisölle poissulkevia mielikuvia heidän osaamisestaan ja uramahdollisuuksistaan. Otsikot eivät olleet suoraan vihamielisiä, mutta ne osallistuivat rakenteelliseen kontrolliin uutismediassa ja ylläpitivät sukupuolittuneita odotuksia vallankäytön kentällä.

Avainsanat: sukupuolittunut julkisuus, uutismedia, mediajulkisuus, naisviha, naispoliitikko, Sanna Marin

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset	5
1.2	Aineisto ja analyysimenetelmät	7
2	Politiikan medioituminen ja henkilöityminen	10
2.1	Sukupuolittunut julkisuus ja naisten asema politiikassa	11
2.2	Henkilökohtainen elämänpiiri ja stereotypiat	12
2.3	Naisviha järjestelmänä	14
3	Mediakanavat ja Sanna Marin	18
3.1	Yksityiselämä, ihmissuhteet ja vapaa-aika	18
3.2	Ulkonäkö, pukeutuminen ja keho	21
3.3	Tunteiden ja moraalin korostunut tarkastelu	25
3.4	Viihteellistäminen ja julkisuuden henkilö -kehys	28
4	Johtopäätökset	32
	Lähteet	34

1 Johdanto

Naisen asema julkisessa ja poliittisessa tilassa on historiallisesti rakentunut poikkeukselliseksi suhteessa miehiin. Tämän takia naisten toimintaa saatetaan tarkkailla ja valvoa suhteessa moraaliin, sekä luotettavuutta ja rehellisyyttä voidaan tarkastella korostetusti. Nämä historialliset rakenteet eivät ole täysin kadonneet, vaan ne muovaavat yhä tapoja, joilla naispoliitikkoja esitetään julkisuudessa. Tässä tutkielman kontekstissa Sanna Marinin pääministerikausi vuosina 2019–2023 tarjoaa ajankohtaisen esimerkin siitä, miten naispoliitikkojen toimijuutta rakennetaan ja rajataan hienovaraisilla mutta vaikutusvaltaisilla representaatioilla.

Tarkastelun keskiössä on Suomen entinen pääministeri Marin ja häneen kohdistuneet suomalaisen uutismedian otsikot hänen pääministerikautensa aikana. Tutkielma nojaa kahteen toisiaan täydentävään teoreettiseen näkökulmaan – sukupuolittuneeseen julkisuuteen ja järjestelmälliseen naisvihaan. Sukupuolittuneella julkisuudella tarkoitetaan ilmiötä, jossa media edustaa ja arvioi poliitikkoja eri tavoin heidän sukupuolensa perusteella.¹

Järjestelmällisellä naisvihalla puolestaan tarkoitetaan naisvihaa poliittisena järjestelmänä. Tavallisesti naisvihadiskurssit keskittyvät naisvihaan yksilöiden henkilökohtaisena asenteena, mutta tämän teorian mukaan vihamielisyyden voi katsoa olevan osa yhteiskunnan järjestelmää, joka valvoo ja hallitsee naisia, joita pidetään uhkana perinteille ja patriarkaatille.²

Mariniin kohdistuva tutkimus on ollut erittäin runsasta viimeisen viiden vuoden aikana ja hänestä ollaan kiinnostuneita eri tieteenaloilla. Marin on Suomen entinen pääministeri ja hän on ollut Suomen sosialidemokraattisen puolueen keskeinen hahmo jo 2010-luvulta lähtien. Tutkimuksellista kiinnostavuutta selittää usea tekijä – Marin oli maailman nuorin pääministeri ja sukupuoleltaan nainen. Hänen urapolkuaan on kutsuttu menestyksekkääksi, jopa poikkeukselliseksi. Lisäksi kiinnostusta selittää todennäköisesti osittain se, että vuonna 2019 valitun Marinin hallituksen naisedustus oli historiallisesti erittäin korkea.³ Marinin pääministerikausi oli olosuhteiden ja toimintaympäristön kannalta merkittävä, sillä Suomea uhkasivat maailmanlaajuiset kriisit, kuten koronapandemia vuonna 2020 sekä Venäjän

¹ Campus 2013, 2.

² Manne 2017, 3, 33–34.

³ Vanhanen 2025, 6–7.

hyökkäyssota Ukrainaan vuonna 2022.⁴ Vuonna 2023 pääministerikautensa jälkeen, Marin jättäytyi kokonaan valtakunnallisesta politiikasta.

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset

Keskeisenä tutkimuskirjallisuutena toimivat sukupuolittuneen julkisuuden sekä järjestelmällisen naisvihan teorit. Sukupuolittuneen julkisuuden tarkastelussa keskeinen teos on Donatella Campus'n *Women Political Leaders and the Media*, jossa analysoidaan naispoliitikkojen mediakäsittelyä yleisesti. Suomessa aihetta on tarkastellut muun muassa Johanna Mäkelä väitöskirjassaan *Naiset politiikan huipulla – sukupuolittunut viestintä ja johtajuus* sekä Erkkä Railo väitöskirjassaan *Henkilökohtainen on poliittista – Neuvottelu politiikan sukupuolittuneesta työnjaosta Annan julkaisemissa poliitikkojen henkilökuvisa vuosina 1975–2005*. Järjestelmällisen naisvihan teoreettisena viitekehyksenä toimii Kate Mannen teos *Down Girl – the logic of misogyny*. Samaa aihetta suomalaisessa kontekstissa on käsitellyt Sanna Tirkkonen, joka tarkastelee Mariniin kohdistuvaa julkisuutta artikkelissa *"Mene kotiin kasvamaan" – Pääministerin julkisuuskuva ja misogynia*. Lisäksi Helmi Vanhanen on sosiologian pro gradu -tutkielmassaan tarkastellut Marinia koskevaa uutisointia sukupuolittuneen julkisuuden näkökulmasta Yleisradion verkkomediassa.

Naisten näkyvyyttä politiikassa on siis analysoitu useissa tutkimuksissa. Vaikka asema on parantunut ja naiset ovat aiempaa näkyvämpiä tiedotusvälineissä, on kuitenkin selvää, että yksinomaan poliittisten oikeuksien laajentaminen ei takaa heille tasavertaista hyväksyntää tai resursseja toimia.⁵ Tämän vuoksi on tärkeää tarkastella, millä tavoilla naiset voivat tai pystyvät konkreettisesti toteuttamaan toimijuuttaan politiikassa ja millaisia rajoitteita he kohtaavat.⁶ Tätä vasten on merkityksellistä tarkastella, minkälaista kuvaa media luo naisista poliittisina toimijoina, sillä median tuottamat esitykset havainnollistavat sitä, miten naispoliitikkojen mahdollisuudet ymmärretään julkisuudessa.

Tämä tutkielma tuottaa uutuusarvoa tarkastelemalla rakenteellisia ja pitkäkestoisia, yhteiskunnan ja median tuottamia kulttuurisesti juurtuneita mekanismeja, jotka ohjaavat poliittisen vallan sukupuolittuneita rajoja. Lisäksi analyysi keskittyy pelkkiin uutisotsikoihin, joka mahdollistaa median tiivistyneiden ja valikoivien esitystapojen tarkastelun. Samalla huomioidaan median markkinalähtöinen logiikka, jossa korostuu nykyajan tarve nopeille,

⁴ Vanhanen 2025, 6–7.

⁵ Campus 2013, 40.

⁶ Vanhanen 2025, 12–14.

tiiville ja helposti omaksuttaville sisällöille keskeisenä informaation muotona. Uutisotsikot muodostavat tutkimuksen kannalta relevantin aineistotyypin, sillä ne määrittävät uutisjutun ensivaikutelman, tiivistävät median tulkinnan ytimen ja heijastavat toimitusten journalistisia painotuksia erityisen tiiviissä muodossa. Lisäksi otsikot leviävät algoritmien ja sosiaalisen median kautta usein laajemmalle yleisölle kuin varsinaiset artikkelit, mikä osaltaan vahvistaa niiden merkitystä julkisen keskustelun ja poliittisten mielikuvien muotoutumisessa.

Tiedotusvälineistä saatavat ajantasaiset digitaaliset aineistot ovat tutkielman kannalta merkittäviä, sillä mediateknologioiden nopea kehitys on muokannut uutisoinnin käytäntöjä. Näin ollen kehitys edellyttää vaikutusten ajantasaista tutkimusta ja tässä tutkielmassa tarkastellaan asiaa politiikassa mukana olevien naisten näkökulmasta. Lisäksi itse aihe on ajankohtainen, koska naiseudesta ja naisten asemasta puhutaan aktiivisesti julkisessa keskustelussa. Toisin sanoen sukupuolten välistä tasa-arvoa ei pidetä loppuunsaattettuna asiana, vaan se on edelleen kiistan ja ajatustenvaihdon kohde.

Tämän tutkielman tavoitteena on havainnollistaa teoriasidonnaisesti ja laadullista sisällönanalyysia hyödyntäen Sanna Marinin osakseen saamia sukupuolittuneen julkisuuden kehyksiä mediassa, sekä tarkastella näitä havaintoja osana laajempaa naisvihan järjestelmää. Tarkoituksena ei ole väittää, että kaikki uutisointi olisi sukupuolittunutta, vihamielistä tai ylipäätään millään tapaa asiatonta. Sen sijaan tutkielman tarkoituksena on tuoda esiin sukupuolittunut ilmiö, joka on havaittavissa eri mediakanavien uutisotsikoita tarkastelemalla. Tällä tarkastelutavalla voidaan nostattaa kriittistä pohdintaa siitä, millä tavalla median julkisuuskehukset uusintavat tai ylläpitävät järjestelmällisen naisvihan keskeisiä ajatuksia, samalla kun tämä vahingoittaa naispolitiikan poliittisen auktoriteetin rakentumista.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten sukupuolittunut julkisuus ilmenee Sanna Marinia koskevissa suomalaisen uutismedian otsikoissa hänen pääministerikautensa aikana?
2. Millä tavoin Marinia koskevat uutisotsikot suuntaavat huomiota yksityiselämään ja naiseuteen?
3. Millaisia rakenteellisia ja huomaamattomia naisvihamielisiä mekanismeja otsikoinnissa ilmenee?

Tutkielman kirjoittamisessa on hyödynnetty tekoälyä tekstin kielelliseen huoltoon ja muotoiluun, kuten kielentarkistukseen ja ilmaisun selkeyttämiseen. Kaikki analyysi, tulkinta ja tutkimukselliset valinnat on kuitenkin itse tehty.

1.2 Aineisto ja analyysimenetelmät

Tutkielmaan on valittu keskenään erilaisia ja laajasti seurattuja uutismedioita, jotta sukupuolittuneen julkisuuden ilmiötä voidaan tarkastella monipuolisesti. *Yle* on valtakunnallinen eli suomalaisten omistama mediayhtiö, joka on perustettu vuonna 1926. Sen rahoitus on peräisin Yle-verosta ja palvelut on kaikille suomalaisille myös lailla turvattu. *Yle* ei siis saa rahaa mainoksista samalla tavalla kuin kaupalliset mediayhtiöt.⁷ *Helsingin Sanomat* puolestaan on Suomen suurin sanomalehti, joka perustettiin vuonna 1889 silloisena nimenään *Päivälehti*. Sen julkaisijana toimii Sanoma Media Finland, joka hallitsee nykyään Suomen mediamarkkinoita. Vuodesta 2012 lähtien verkossa on voinut lukea ilmaiseksi vain viisi artikkelia viikossa, joten *Helsingin Sanomien* julkaisujen vapaampi lukuoikeus vaatii tilausmaksun.⁸ Mitä tulee *Ilta-Sanomiiin*, se on Suomen johtava iltapäivälehti, joka perustettiin vuonna 1932. *Ilta-Sanomat* on myös *Helsingin Sanomien* tavoin Sanoma-konsernin omistuksessa. *Ilta-Sanomien* kaikki sisällöt ovat luettavissa veloitusetta verkosta.⁹

Tutkimusaineisto koostuu näiden valtakunnallisten suomalaisten medioiden verkkouutisotsikoista. Aineisto on kerätty hakusanalla ”Sanna Marin”, ja siihen on valittu vain niitä otsikoita, joissa Marin on keskeinen toimija. Aineisto on kerätty ilmiölähtöisesti ja hypoteesien sekä tutkimuskysymysten kannalta relevanteista otsikoista, jotka on tämän jälkeen jäsennetty sekä medioittain että temaattisesti analyysin pohjaksi. Otsikoita tallennettiin yhteensä 140 kappaletta. Tämän jälkeen aineisto on jäsennetty temaattisiin kehyksiin, jotka kuvaavat sukupuolittuneen julkisuuden keskeisiä ilmenemismuotoja: yksityiselämä, ihmissuhteet ja vapaa-aika; ulkonäkö, pukeutuminen ja keho; tunteiden ja moraalien korostunut tarkastelu sekä viihteellistäminen ja julkisuuden henkilö -kehys.

Temaattisessa jäsentelyssä inspiraationa on toiminut erityisesti Campus’ n teos, jossa kehyksiä vastaavia ilmiöitä tarkastellaan johdonmukaisesti median näkökulmasta. Lähempää analyysia varten näihin kuhunkin teemaan on valittu viisi otsikkoa (yhteensä 20 kappaletta). On

⁷ <<https://yle.fi/aihe/a/20-10005206>> [luettu 30.3.2026]

⁸ <<https://taleoftwocountries.fininst.uk/memory/foreign-correspondence-finnish-newspaper-helsingin-sanomat/>> <<https://www.eurotopics.net/en/148561/helsingin-sanomat>> [luettu 30.3.2026]

⁹ <<https://www.eurotopics.net/en/148580/ilta-sanomat>> <<https://www.sanoma.com/fi/news/2023/kmt-2023-sanoma-uutismedia-aikakausmedia/>> [luettu 30.3.2026]

kuitenkin huomionarvoista, ettei nämä teemat esiinny aineistossa toisistaan täysin irrallisina, vaan usein ne limittyvät ja ovat päällekkäisiä. Esimerkiksi yksityiselämää korostava otsikko voi samalla sisältää moraalista arviointia, tai naispoliitikko voidaan esittää viihteellistävässä julkisuuden henkilö -kehyksessä samalla, kun otsikossa kommentoidaan hänen ulkonäköään.

Tutkielmassa ei pyritä kattavuuteen tai väitetä aineiston edustavan kaikkea uutisointia. Sen sijaan kootaan sukupuolittuneen julkisuuden ilmiötä havainnollistava kokonaisuus suomalaisten valtakunnallisten medioiden otsikoista. Havaintojen perusteella kaikkien aiemmin mainittujen mediayhtiöiden verkkouutisten otsikoista valtaosa oli asiapitoisia ja käsitteli hallituspolitiikkaa sekä pääministerin virkatehtäviä. Näiden rinnalla aineistosta kuitenkin erottui selvästi havaittavia ja toistuvia teemoja, joissa pääministeriä käsiteltiin erilaisten sukupuolittuneiden kehysten kautta, esimerkiksi korostamalla yksityiselämää, ulkonäköä tai tunteita.

Tutkielman analyysia on ohjannut laadullinen sisällönanalyysi, johon kytkeytyy teoriasidonnainen lähestymistapa.¹⁰ Aineiston tarkastelu on ollut teoriasidonnaista, sillä sukupuolittuneen julkisuuden ja järjestelmällisen naisvihan teorit ovat ohjanneet tulkintaa. Teoriat eivät kuitenkaan ole muodostaneet valmista kehikkoa, johon aineistoa sovitettaisiin, vaan ne ovat toimineet ennen kaikkea ajattelua suuntaavana ja tulkintoja avaavana taustaresurssina. Aiempi tieto on auttanut hahmottamaan ilmiön keskeisiä piirteitä ja ohjannut huomion tiettyihin teoriaa vastaaviin ja toistuviin kehyksiin. Näin aiempi tutkimus on avannut uusia ajatussuuntia ja tarjonnut välineitä aineiston tulkintaan.¹¹

Tätä lähestymistapaa kuvaa abduktiivinen päättely, jossa analyysi liikkuu sekä aineistolähtöisten havaintojen, että valmiiden teoreettisten käsitteiden välillä. Uutisotsikoista siis on tunnistettu ja nimetty sukupuolittuneeseen julkisuuteen ja järjestelmälliseen naisvihaan liittyviä sisällöllisiä elementtejä.¹² Analyysissa on kiinnitetty huomiota erityisesti siihen, miten Sanna Marinia koskevia asioita ja tapahtumia on sanallistettu uutisotsikoissa. Näin on pyritty tunnistamaan ja jäsentämään niitä tapoja, joilla naispoliitikon toimijuutta on kuvattu ja kehystetty mediassa. Toisekseen tutkielmassa on sivuttu sitä, mitä pidetään esimerkiksi merkityksellisenä, normaalina, poikkeavana tai arvioitavana, kun on kirjoitettu Marinista.

¹⁰ Tuomi ja Sarajärvi 2018, 108–109.

¹¹ Ibid., 109.

¹² Tuomi ja Sarajärvi 2018, 109–110; Vuori 2021.

Politiikan tutkija Saara Särmän kollaasimenetelmä on toiminut metodina, joka on ohjannut sitä, miten aineisto on löydetty. Tämä menetelmä sopii käyttöön, jossa tarkoituksena on käsitellä internetin pirstaleista ja nopeasti muuttuvaa aineistoa, jota on vaikea tutkia perinteisin yhteiskuntatieteellisin menetelmin.¹³ Tutkimusprosessin tiedonkeruuta on ohjannut kollaasimenetelmään kuuluva ”reverse snowballing” eli toisin sanoin käänteinen lumipallo. Menetelmä perustuu siihen, että aineisto ikään kuin ”vierii” tutkijaa kohti ja se sopii käyttöön, jossa pyritään keräämään hajanaista ja ylitsepursuavaa materiaalia. ”Vierimisellä” tarkoitetaan sitä, että aineisto ei ole etukäteen päätetty, vaan se ”kasaantuu” dynaamisesti tutkimusprosessin aikana.¹⁴ Aineistonkeruu taktiikoina on toiminut aktiivinen verkkoselailu ja ilmiölähtöisen aineiston kasaaminen linkkejä tallentamalla. Näin on pystytty hallitsemaan aineistoa, sillä lähtökohtaisesti Mariniin liittyviä otsikoita on kymmeniä tuhansia.

¹³ Särämä 2015, 111–112, sanalla ”kollaasi” viitataan toistoon ja suurenteluun tutkimusprosessissa.

¹⁴ Ibid., 116–117.

2 Poliitiikan medioituminen ja henkilöityminen

Tiedotusvälineillä on ollut merkittävä toimijuus politiikassa aina painetun lehdistön synnystä median markkinoitumiseen ja digitalisoitumiseen saakka. Media on jo modernilta ajalta lähtien tarjonnut oleellisia tiedotus- ja toimintakanavia poliittiselle ja kulttuuriselle liikehdinnälle ohjaamalla yleisöä laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja rationaalisuuteen.¹⁵ Tämä median ja julkisuuden kehityskulku keskeiseksi politiikan voimaksi on ollut olennaista liberaalin demokratian kehitykselle, mutta samalla se on muuttanut poliittisen toiminnan ehtoja ja tuonut mukanaan myös ongelmallisia piirteitä.

Media ja suomalainen poliittinen journalismi kokivat 1970–1980-lukujen taitteessa murroksen, josta lähtien tiedotusvälineiden välinen kilpailu alkoi kiristyä vauhdilla ja media kaupallistumaan entistä enemmän.¹⁶ Yleisöhuomiosta tuli yhä keskeisempi resurssi ja median markkinalähtöinen logiikka alkoi ohjata uutiskriteerejä. Kun perinteiset luokkarakenteet alkoivat murtua, yksilölähtöinen ja henkilökohtainen poliittisuus alkoivat vallata tilaa mediajulkisuudesta markkinoiden sääntöjärjestelmää mukaillen.¹⁷ Media alkoi käytännössä tarvitsemaan ja suosimaan kohuja, yksityiselämää ja tunteita, jotta sen toiminta olisi tuottoisin.

Uudenlainen mediarakenne on asettanut rajoja osallistavalle ja asiakeskeiselle poliittiselle keskustelulle, jossa aktiiviset kansalaiset muodostavat mielipiteitä argumenttien perusteella ja osallistuvat keskusteluun. Voidaan siis katsoa, että kansalaisten rooli politiikan mediajulkisuudessa on muuttunut aktiivisesta ja argumentoivasta osallistujasta reaktiiviseksi ja politiikkaa näytöksenä seuraavaksi katselijaksi.¹⁸ Tällaisessa tilanteessa medialogiikka alkaa määrätä politiikan toimintatapoja, ja juuri tätä ilmiötä kutsutaan politiikan medioitumiseksi.¹⁹ Tiedotusvälineet toimii omalta osaltaan kielellisen todellisuuden rakentajana ja muovaajana, joten sen takia niiden representaatiot ovat tärkeä kriittisen tarkastelun kohde.²⁰ Media ikään kuin päättää siitä, mikä edes on ajankohtaista tai uutisarvoista. Lisäksi media ei ainoastaan kuvaa uutisten aiheita, vaan ohjaa ilmaisutavoillaan myös sitä, miten niihin tulisi suhtautua. Länsimaisessa kulttuurissa media toimii keskeisenä

¹⁵ Kortti 2016, 144–146.

¹⁶ Railo 2011, 30–31.

¹⁷ Herkman 2011, 11, 14–15.

¹⁸ Railo 2011, 30–31.

¹⁹ Herkman 2011, 22.

²⁰ Vanhanen 2025, 66.

kulttuurisena voimana, jonka kautta rakentuvat monet käsitykset, esimerkiksi sopivasta miehisyydestä ja naiseudesta. Siksi median suhde politiikkaan ja valtaan on monimutkainen: se paitsi valvoo ja haastaa vallankäyttäjiä, myös toimii itse osana valtajärjestelmää.²¹

Yksilö- ja markkinakeskeisessä yhteiskunnassa politiikka on henkilöitynyt, mikä ohjaa mediaa keskittymään poliitikkojen imagoon ja välittämään heistä visuaalisia ja narratiivisia vaikutelmia. Nykymedialla on taipumus korostaa, vähätellä tai häivyttää poliitikkojen piirteitä, jolloin heistä rakentuu tunnistettavia symboleja. Imago koostuu usein henkilökohtaisista ominaisuuksista, kuten ulkonäöstä, eleistä ja pukeutumisesta. Näiden ominaisuuksien merkitystä poliitikkojen julkisessa kuvassa ei tule aliarvioida, sillä ne voivat muovautua keskeiseksi osaksi heidän kokonaiskuvaansa kansalaisten silmissä.²² Toisaalta henkilökohtainen uutisointi ei tarkoita automaattisesti negatiivista – siitä voi olla hyötyä esimerkiksi vaalimenestyksessä, mutta tämä journalistinen tapa ei välttämättä ole relevanttia poliitikon työn kannalta.

2.1 Sukupuolittunut julkisuus ja naisten asema politiikassa

Voisi odottaa, että naisjohtajat saavat 2020-luvulla yhtä paljon mediahuomiota kuin miehet, mutta todellisuudessa tiedotusvälineet antavat heille edelleen vähemmän tai erilaista näkyvyyttä. Naiset ovat kuitenkin aiempaa näkyvämpiä tiedotusvälineissä. Aiempi tutkimus osoittaa, että positiivista kehitystä on tapahtunut ja naiset ovat saaneet yhä enemmän julkista ja poliittista näkyvyyttä niin Euroopassa kuin muuallakin maailmassa.²³

Nais- ja miespoliitikkojen medianäkyvyys silti rakentuu eri tavoin, minkä vuoksi on tärkeää tarkastella medioitumisen ja henkilöitymisen vaikutuksia erityisesti naispoliitikkoihin.

Laajemmassa kuvassa näkyvyys ei tarkoita vain uutisoinnin määrää, vaan myös sitä, miten ja millä tavalla lehdistö uutisoi. Uutisoinnin määrää on helppo mitata, mutta laadun tulkitseminen – linssi, jonka läpi naispoliitikko nähdään – on monimutkainen, koska se on alttiina hienovaraisille sukupuoleen liittyville rajoitteille.²⁴

Aiemman tutkimuksen mukaan naiset kohtaavat edelleen esteitä poliittisiin virkoihin edetessä, osin siksi, että naisiin liitetyt ominaisuudet ovat ristiriidassa perinteisten johtajuusihanteiden

²¹ Herkman 2011, 12; Richardson ja Wearing 2014, 5.

²² Campus 2013, 73.

²³ Ibid., 40.

²⁴ Ibid., 39.

kanssa. Tämä johtaa tiukempaan pätevyyden arviointiin kuin miehillä.²⁵ Naispoliitikkojen läsnäolo poliittisessa järjestelmässä on perinteisesti esitetty poikkeuksena, ja heidän asemaansa saatetaan selittää sattumalla tai erityisolosuhteilla pikemmin kuin pätevyydellä. Näin naisten urapolkua ja taustoja voidaan esittää vähättelevästi, kun puolestaan miesten urapolut ja taustat ovat innovatiivisia ja meriittejä. Tällainen asetelma luo sukupuolittuneet kaksoisstandardit, jossa naisten kohdalla korostetaan sattumanvaraisuutta ja hyvää onnea. Tällainen medianäkymä vahvistaa käsitystä, ettei naisten poliittinen ura etene tavanomaisesti, vaan huipulle päädytään arvaamattomasti, mikä ylläpitää sukupuolittuneita ennakkoluuloja naispoliitikoista, eikä tunnusta heidän saavutuksiaan.²⁶

Joukkotiedotusvälineet esittävät naispoliitikkoja usein tietyissä kehyksissä ja sukupuolistereotypioita korostaen. Tällaiset stereotypiat luovat odotuksia, joissa naiset liitetään myötätunnon ja hoivan rooleihin, miehet puolestaan liike-elämään, sotilas- ja järjestelyasioihin.²⁷ Useat tutkimukset korkeista virkamiesvaaleista Euroopassa ja sen ulkopuolella osoittavat, että media uusintaa sukupuolistereotypioita: naisjohtajat nähdään miehiä pehmeämpinä ja haavoittuvaisempina. Heidän siis odotetaan sopivan erityisesti asemiin, joissa feminiiniset ja äidilliset ominaisuudet korostuvat. Vaikka todellisuus on monimuotoisempi, media jatkaa tällaisia sukupuolittuneita kuvauksia, jotka vähättelevät naisten poliittisiä mahdollisuuksia ja rakentavat poissulkevia mielikuvia heidän osaamisestaan ja mahdollisuuksistaan urallaan.

2.2 Henkilökohtainen elämänpiiri ja stereotypiat

Useissa tapauksissa naispoliitikkojen yksityiselämä ja henkilökohtaiset piirteet, kuten naiseus, siviilisäätty, vanhemmuus ja ulkonäkö, näyttävät mediassa uutisarvoisempina kuin heidän poliittiset kantansa ja uransa. Vaikka myös miespoliitikot joutuvat median huomion kohteeksi yksityiselämänsä ja henkilökohtaisten piirteidensä osalta, naispoliitikkojen persoonallisuus kytkeytyy usein heidän ulkonäkönsä tavalla, joka ei ole tyypillistä miespoliitikkojen kohdalla. Ulkonäköön liitetyt piirteet voivat toimia yleisölle aitouden, rehellisyyden ja luotettavuuden merkkeinä. Lisäksi esimerkiksi pukeutumiseen keskittyminen voi toimia hienovaraisena keinona esineellistää naispoliitikkoja ja siirtää huomiota pois heidän poliittisesta asiantuntijuudestaan. Kun media korostaa naisjohtajan ulkonäköä tavalla tai

²⁵ Campus 2013, 2; Mäkelä 2018, 118.

²⁶ Campus 2013, 45.

²⁷ Campus 2013, 41; Mäkelä 2018, 54.

toisella, se muuttaa hänet aktiivisesta ja vakavasti otettavasta toimijasta passiiviseksi katseen kohteeksi. Tämän perusteella voisi päätellä, että media jättää siis naispoliitikkojen kohdalla enemmän tilaa henkilökohtaisten asioiden uutisoinnille, joka sitten toisaalta saattaa viedä julkista mediatilaa työhön liittyviltä asioilta.

Aiempi tutkimus ilmentää, miten naispoliitikot ovat kaksoispaineessa tunteiden suhteen. Yhteiskunnan odotusten välillä on ristiriita, sillä toisaalta heidän odotetaan olevan feminiinisen empaattisia ja tunteellisia, mutta toisaalta heidän ei pidä vaikuttaa liian tunteellisilta. Jos tunteet näkyvät liikaa, heitä voidaan pitää epävakaina, heikkoina tai kyvyttöminä johtaa paineen alla.²⁸ Media liittää tunteet ja tunteellisuuden naispoliitikkoihin eri tavalla kuin miespoliitikkoihin. Ensinnäkin naiset kuvataan tunnepitoisempina, kuin miehet, mutta lisäksi naisten kohdalla tunnepitoisuus mielletään heikkoudeksi ja negatiiviseksi asiaksi, kun taas esimerkiksi Yhdysvaltain entisen presidentin Barack Obaman tunteet on esitetty positiivisempina.²⁹

Median huomio saattaa kohdistua tunteisiin siksi, että ne sopivat olemassa oleviin sukupuolistereotyyppioihin ja näyttäytyvät siitä syystä uutisarvoisina. Tämän seurauksena tunneilmaisuja käsitellään mediassa suhteettoman paljon ja liioittelevassa sävyssä, mikä voi osaltaan ylläpitää stereotyyppistä kuvaa naispoliitikoista erityisen emotionaalisina toimijoina.³⁰ Tunteiden korostaminen voi muodostua jossain määrin epäolennaiseksi näkökulmaksi poliittisen toiminnan arvioinnissa, sillä se saattaa antaa yleisölle vaikutelman tunteiden poikkeuksellisuudesta tai sopimattomuudesta, vaikka niiden merkitystä usein samalla liioitellaan mediassa.

Lisäksi perinteisesti on katsottu, että nainen täyttää yhteiskunnan ja kansan odotukset, kun hän on naimisissa ja saa lapsia. Miespoliitikkojen kohdalla identiteettiä ei välttämättä liitetä niin vahvasti aviomiehen ja isän rooliin, mutta naispoliitikot kuvataan usein avioliiton ja äitiyden kautta. Media kohdistaa naispoliitikkoihin poikkeuksellista huomiota erityisesti äidin ja vaimon roolien kautta, millä voi olla sekä myönteisiä, että haitallisia vaikutuksia. Toisaalta siviilisääty ja vanhemmuus voivat toimia naispoliitikolle voimavarana luomalla suoran ja intiimin yhteyden kansalaisiin. Mutta toisaalta samojen piirteiden voidaan katsoa nakertavan uskottavuutta, sillä nainen tekee omituisen valinnan valitsemalla julkisen uratehtävän, eikä

²⁸ Campus 2013, 58–60; Mäkelä 2018, 117–118.

²⁹ Campus 2013, 59.

³⁰ Ibid., 59–60.

onnellisuuden täyttymystä yksityiselämässä. Naisten poliittiseen johtajuuteen ja lapsiperhe-elämän yhdistämiseen liittyy siis selvä yhteensopimattomuus, sillä julkisuus ja media esittää nämä jatkuvasti ristiriitaisena ilmiönä.³¹

Tutkimuskirjallisuuden mukaan sukupuolittunutta julkisuutta selittää yhteiskunnassa vallitseva kulttuurinen ja syvästi juurtunut taipumus arvioida naisia henkilökohtaisen elämän ja ulkonäön perusteella. Tiedotusvälineet eivät ainoastaan heijasta tällaisia käsityksiä, vaan myös uusintavat niitä tarjoamalla yleisölle stereotyyppisiä ja yksinkertaistavia tulkintamalleja. Vaikka harva todennäköisesti ilmaisisi tällaisia näkemyksiä suoraan tai tunnistaisi tarkastelevansa todellisuutta yksinkertaistavien käsitysten kautta, tiedotusvälineiden sukupuolittunut viestintä saattaisi jossain määrin paljastaa taustalla vaikuttavia arvoja, oletuksia ja tiedostamattomia ideologioita.³² On merkityksellistä korostaa, että kaikki sukupuolittunut viestintä ei välttämättä ole vaikutukseltaan kielteistä. Naispolitiikkoihin suhtaudutaan myös myönteisesti, ja joissakin tilanteissa naiseuden korostaminen voi toimia jopa voimavarana. Samalla aiempi tutkimus tuo kuitenkin ilmi, että monet naispolitiikot ja naisjohtajat joutuvat jatkuvasti osoittamaan pätevyyttään tavalla, jota miespolitiikoilta ei tyypillisesti edellytetä.

2.3 Naisviha järjestelmänä

Perinteisesti naisviha on nähty yksilöiden psykologisena vihana, mutta australialaisfilosofi Kate Mannen mukaan tämä näkemys on naiivi ja harhaanjohtava, sillä se tekee ilmiöstä yhteiskunnassa harvinaisen poikkeuksen.³³ Huomio voitaisiin siis siirtää yksilöiden syyllistämisestä kohti naisvihan tarkastelua syvälle juurtuneena kulttuurisena normina, jota myös media osaltaan ylläpitää.

Naisvihan käsite on laaja ja sen tunnistaminen voi olla hankalaa johtuen sen kapeasta suomenkielisestä sanakirjamääritelmästä. Nykytutkimuksessa naisvihalla ei tarkoiteta pelkästään naisiin kohdistua aggressiota, vaan sillä viitataan laajempaan asenteiden, tunteiden ja toimintamekanismien kokonaisuuteen. Koska Mannen termille ”misogyny as a system” ei ole suomenkielistä termiä, tässä tutkielmassa ilmiöstä on puhuttu järjestelmällisenä naisvihana.³⁴ Naisvihamielisyys tulee ymmärtää patriarkaaliseen yhteiskuntakäsitykseen

³¹ Campus 2013, 94–96; Mäkelä 2018, 180.

³² Campus 2013, 79; Richardson ja Wearing 2014, 8–9.

³³ Manne 2017, 18, 32–34.

³⁴ Tirkkonen 2023.

liittyvänä toimintana, jonka tarkoituksena on valvoa ja vahvistaa naisten pidättäytymistä johtotehtävistä ja ylläpitää miesten valta-asemaa. Naisviha on ensisijaisesti sosiaalisten järjestelmien ja ympäristöjen ominaisuus, jossa naiset kohtaavat erilaisia vihamielisuuden muotoja, koska he ovat naisia miesten maailmassa.³⁵ Vihamielisuuden muotoja voivat olla vähättely, stereotyyppien kaavaileminen, seksuaalisointi, kaksoisstandardit ja huomion siirtäminen epäolennaiseen. Termejä ”viha” ja ”vihamielisyys” ei siis tulisi ymmärtää absoluuttisena vihana, vaan enemmän tunnereaktioista kumpuavina hienovaraisina kontrolloinnin keinoina.

Naisviha ei edellytä sen kohdistumista kaikkiin naisiin, vaan se voi kohdistua eri naisiin tai naisjoukkoihin, jotka ovat uhkana patriarkaatille – kuten valta-asemassa olevat naiset tai feministit. Jos siis patriarkaalisia odotuksia sisäistänyt mies kokee voimattomuutta suhteessa naiseen, se voi herättää vihamielisyyttä tai tyytymättömyyttä. Nämä miehet voivat kuitenkin rakastaa äitejään, siskojaan, tyttäriään ja vaimojaan. Heidän ei tarvitse vihata naisia yleisesti, mutta heiltä voi kuitenkin löytyä taipumus vihata esimerkiksi suorapuheisia tai sanavalmiita naisia. Tästä syystä Mannesta on virheellinen ja perusteeton oletus, että vihamielisyys tai väheksyvä kohtelu pitäisi kohdistua koko ryhmään. Sukupuoleen perustuva viha voi olla moninaista. Taustalla on usein pyrkimys puolustaa luonnollisena pidettyä sosiaalista asemaa, jota naisten vahvistuneen yhteiskunnallisen aseman ajatellaan uhkaavan.³⁶

Näin ollen naisviha ei ole umpimähkäistä vihaa kaikkia naisia kohtaan, vaan kohdennettua vihamielisyyttä, jossa yksittäiset naiset voivat symbolisesti edustaa laajempaa naisryhmää ja joutua sosiaalisen kontrollin kohteeksi. Tällöin heidät voidaan asettaa ”maksamaan muiden virheistä”, jos heidät nähdään osana ryhmää, joka rikkoo patriarkaalisia normeja. Näitä tiettyjä naisia tai naisjoukkoja siis rankaistetaan rankimmin. Mannesta juuri tämä symbolinen edustavuus todistaa, että naisvihamieliset ajatukset kumpuavat syvemältä patriarkalisesta ideologiasta.³⁷ Vihamielisyys ei ole välttämättä tietoista tai kontrolloitua, vaan kuka tahansa nainen voi joutua sen kohteeksi pelkästään sukupuolensa vuoksi. Kyse on usein haitallisesta tunnereaktiosta, joka kumpuaa vihaajan omista kokemuksista ja käsityksistä naisista.

Sovellettaessa naisvihan logiikkaa sukupuolittuneen julkisuuden teoriaan voidaan nähdä, että mediassa esillä olevat naispolitiikat kantavat symbolista merkitystä, sillä he rikkovat

³⁵ Manne 2017, 32–34.

³⁶ Manne 2017, 50–52; Tirkkonen 2023.

³⁷ Manne 2017, 53–54.

patriarkaatin ihanteita toimimalla valta-asemissa perinteisesti maskuliinisella alueella. Media voi tällöin toimia osana patriarkaalista järjestelmää ylläpitämällä sukupuolittuneita kehyksiä, jotka korostavat henkilökohtaisia ja epäolennaisia piirteitä poliittisen asiantuntijuuden sijaan. Tämän voidaan nähdä toimivan eräänlaisena tapana rankaista näitä vahvoja valtaapitäviä naisia. Se ei välttämättä ole tietoista vihamielisyyttä, vaan seurausta syvälle juurtuneista normeista, jotka ohjaavat sitä, mitä pidetään uutisarvoisena. Vaikka joissakin tilanteissa henkilökohtaiset tekijät voivat olla merkityksellisiä, niin sukupuoleen, yksityiselämään tai ulkonäköön kohdistuva huomio ei pääsääntöisesti ole olennaista ammatillisen pätevyyden arvioinnissa. Täten sen hyväksyttävyyden politiikassa on perustellusti kyseenalainen.

Manne esittää, että miehille kuuluu niin kutsuttuja maskuliinisia etuja ja etuoikeuksia, joihin sisältyvät näkyvät vallan muodot, kuten yhteiskunnallinen asema, vaikutusvalta ja varallisuus, sekä vähemmän ilmeiset sosiaaliset edut, kuten maine, ylpeys sekä vapaus häpeästä ja julkisesta nöyryytyksestä.³⁸ Tätä vasten naiset kohtaavat enemmän esteitä poliittisella urallaan, esimerkiksi auktoriteetin kyseenalaistamista sekä alttiutta henkilökohtaiselle ja sukupuolittuneelle arvioinnille. Tämä vaikuttaa heidän asemaansa erityisesti julkisessa ja poliittisessa kontekstissa. Kun nainen nousee perinteisesti miehille kuuluneisiin asemiin, hänet voidaan nähdä tunkeilijana tai kilpailijana, joka uhkaa miesten etuoikeuksia.³⁹ Nämä ovat hienovaraisia ja syvälle juurtuneita sukupuoliin liittyviä sosiaalisia normeja, ja naisvihaan liittyvä patriarkaatin ihanne valvoo näiden normien toteutumista.

Sukupuolisopimus selittää sukupuoleen liittyviä normeja ja odotuksia, jotka vaihtelevat eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa. Se liittyy naisiin ja miehiin erilaisia, sosiaalisesti opittuja rooleja ja ominaisuuksia, jotka molemmat sukupuolet omaksuvat jo varhain esimerkiksi perheen ja koulun kautta. Tässä tutkielmassa nämä näkyvät erityisesti politiikkaan ja johtajuuteen kohdistuvina sukupuolittuneina odotuksina.⁴⁰ Patriarkaalisisessa järjestelmässä nämä roolit ovat epäsymmetrisiä ja sisäistettyjä normeja, ja niistä poikkeaminen voi altistaa naiset vihamieliselle arvioinnille.

Media voi toimia patriarkaalisten valtasuhteiden ja sukupuolittuneiden odotusten uusintajana. Kun nainen siirtyy maskuliiniseksi mielletyille alueille kuten politiikkaan tai johtajuuteen, uutisointi saattaa pyrkiä palauttamaan hänet perinteisiin rooleihin kodin, perheen ja tunteiden

³⁸ Manne 2017, 113.

³⁹ Manne 2017, 130–131, 155–157; Richardson ja Wearing 2014, 3.

⁴⁰ Vanhanen 2025, 11.

pariin.⁴¹ Tämä ei ilmene suorana vihamielisyytenä, loukkauksina tai solvaamisena, vaan hienovaraisina valvonnan ja ohjauksen keinoina. Tästä syystä median uutisotsikot saattavat korostaa naisen ulkonäköä, hoiva- ja tunneulottuvuuksia, viihteellistää hänen toimintaansa tai liittää hänen tekemisiänsä populaarikulttuuriin. Näin media voi toimia patriarkaalisia rakenteita ylläpitävänä ja ohjata naispoliitikkojen julkista esiintymistä, palauttaen heidät symbolisesti perinteisiin sukupuolirooleihin. Vaikka otsikot eivät olisi suoraan vihamielisiä, ne saattavat osallistua rakenteelliseen kontrolliin ja ylläpitää sukupuolittuneita odotuksia vallankäytön kentällä.

⁴¹ Manne 2017, 83–84; Tirkkonen 2023.

3 Mediakanavat ja Sanna Marin

Sanoma-konsernin alla toimivat *Helsingin Sanomat* ja *Ilta-Sanomat* linjaavat olevansa poliittisesti liberaaleja ja *Yle* puolestaan määrittää olevansa riippumaton demokratian vahvistaja ja tasa-arvon edistäjä. Näitä Sanoman omistuksessa olevia tiedotuskanavia voidaan pitää voittoa tavoittelevina organisaatioina, jotka pyrkivät mahdollisimman pienin kustannuksin tavoittamaan mahdollisimman suuren yleisön. Myös ei-kaupallisen organisaation, *Ylen*, on altistuttava vastaavanlaiselle markkina-ajattelulle, koska se kilpailee kaupallisten kanavien kanssa. Siis myös sen on vedottava yleisölukuihin perustellessaan olemassaoloaan sekä valtiolle että verot maksavalle kansalle.⁴²

Tutkielman aineistoa tarjoavien mediakanavien välillä oli havaittavissa eroja siinä, miten sukupuolittuneet kehykset ilmenivät Marinia koskevissa uutisotsikoissa. Erot eivät kuitenkaan näyttäytyneet niinkään siinä, esiintyikö sukupuolittuneita kehyksiä vai ei, sillä kaikista löytyi näitä. Erot tulivat esiin pikemminkin siinä, kuinka näkyvästi ja millaisilla painotuksilla ne muodostuivat. *Ylen* ja *Helsingin Sanomien* otsikoissa sukupuolittuneet kehykset olivat pääsääntöisesti hienovaraisempia ja vaikeammin havaittavia kuin *Ilta-Sanomissa*, mutta ne olivat silti tunnistettavissa myös näiden tarjoamissa aineistoissa.

3.1 Yksityiselämä, ihmissuhteet ja vapaa-aika

Julkisissa viroissa työskentelevien poliitikkojen yksityiselämästä uutisoidessa oletetaan usein, että poliitikon ja tavallisen kansalaisen yhteiset kokemukset kaventavat heidän välistään hierarkkista eroa. Se luo ikään kuin kuvitteellisen tunneyhteyden näiden kahden ihmisen välille.⁴³ Niin *Ylen*, *Helsingin Sanomien* kuin *Ilta-Sanomienkin* uutisotsikoissa oli havaittavissa taipumus käsitellä Sanna Marinia hänen yksityiselämänsä kautta kohdistamalla huomiota hänen ihmissuhteisiinsa tai vapaa-aikaansa. Mediakanavien otsikoissa ilmeni esimerkiksi kiinnostus Marinin läheisiin ihmissuhteisiin ja perheenjäseniin, kuten silloiseen aviomies Markus Räikköseen ja Emma-tyttären. Useissa otsikoissa käsiteltiin myös Marinin ”poikkeuksellisiksi” nimettyjä taustoja, kuten hänen perhetaustaansa kahden naisen kasvattamana tai hänen vaatimattomampaa koulumenestystään nuorena.⁴⁴

⁴² Fairclough 1997, 60–61.

⁴³ Railo 2011, 73.

⁴⁴ Esimerkiksi näissä lähteissä: ”Venäläislehti: ”Kahden äidin tytär” nousee Suomen hallituksen johtoon”. *Ilta-Sanomat*, 10.12.2019. < <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000006339006.html> >; ”Sanna Marinin peruskoulun

Politiikan henkilöitymisen seurauksena poliitikot saattavat myös tietoisesti tuoda esiin itseään ja yksityiselämäänsä, joko kaventaakseen tätä hierarkkista etäisyyttä kansalaisiin tai vahvistaakseen samaistuttavuuttaan vaaleja ja äänestystä ajatellen. Vaikka siis yksityiselämään kohdistuva huomio voi olla osittain toivottua, jotkin median muotoilut paljastavat myös toisenlaisia motiiveja. Yksityiselämään keskittyvät kehystykset siirtävät huomiota poliittisesta toimijuudesta yksityiseen elämänpiiriin ja voivat kaventaa poliittisen johtajan yksityisyyttä. Ne voivat liittyä myös moraaliseen arviointiin ja pätevyyden hienovaraiseen testaamiseen. Lisäksi taustojen ja saavutusten vähättely voi toimia keinona ylläpitää sukupuolittuneita ennakkoluuloja naispoliitikoista mediassa.

Ilta-Sanomien julkaisu vuodelta 2022 on otsikoitu ”Näin pääministeri Sanna Marin on juhlinut lomansa jälkeen – 9 päivän aikana neljä kertaa”.⁴⁵ Toiseksi *Helsingin Sanomat* on otsikoinut samoihin aikoihin julkaisun ”Pääministeri Marin ei ollut lomalla bilevideon kuvaushetkellä – sijaista ei ollut nimetty”.⁴⁶ Näissä otsikossa pääministerin asema ei liity hänen poliittiseen toimijuuteensa, vaan toimii kehyksenä, jonka kautta juhlimisen sopivuutta voidaan tarkastella. Erityisesti ensimmäisen otsikon kohdalla määrällinen ilmaus ”9 päivän aikana neljä kertaa” tuottaa vaikutelman toistuvuudesta ja ikään kuin kutsuu lukijan arvioimaan toiminnan kohtuullisuutta. *Helsingin Sanomien* otsikossa puolestaan korostuu institutionaalinen vastuu ja virallinen rooli, sekä sopivuus ja vallankäytön rajat. Pääministeri ei näyttäydä vain poliittisena toimijana, vaan myös henkilönä, jonka yksityinen käyttäytyminen, kuten juhliminen on julkisen tarkastelun kohde ja liitetään työasemaan. Näin otsikot havainnollistavat, kuinka yksityiselämän korostus, moraalinen vihjailu ja julkinen valvonta voivat rakentua tiedotusvälineiden uutisoinnissa samanaikaisesti. Eri mediakanavat kehystivät samaa ilmiötä hieman eri tavoin – *Ilta-Sanomat* tarkkailee uteliaasti, *Helsingin Sanomat* normittaa ja institutionalisoi. Kuitenkin molemmissa otsikkotapauksissa Marinin vapaa-aika rakentui julkisen arvioinnin kohteeksi.

Helsingin Sanomien otsikko ”Sanna Marinin puoliso Markus Räikkönen ryhtyi pääomasijoittajaksi ja nyt hän teki uuden sijoituksen”⁴⁷ on erilainen verrattuna edellisiin. Siinä

keskiarvo oli vain 7,5 – viimeisellä luokalla tapahtui kuitenkin jotain: ”Aika harvinaista”. *Ilta-Sanomat*, 11.12.2019. <<https://www.is.fi/tampereen-seutu/art-2000006339357.html>> [luettu 31.3.2026]

⁴⁵ ”Näin pääministeri Sanna Marin on juhlinut lomansa jälkeen – 9 päivän aikana neljä kertaa”. *Ilta-Sanomat*, 20.8.2022. <<https://www.is.fi/politiikka/art-2000009017231.html>> [luettu 30.3.2026]

⁴⁶ ”Pääministeri Marin ei ollut lomalla bilevideon kuvaushetkellä – sijaista ei ollut nimetty”. *Helsingin Sanomat*, 19.8.2022. <<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009014325.html>> [luettu 30.3.2026]

⁴⁷ ”Sanna Marinin puoliso Markus Räikkönen ryhtyi pääomasijoittajaksi ja nyt hän teki uuden sijoituksen”. *Helsingin Sanomat*, 19.5.2022. <<https://www.hs.fi/visio/art-2000008827303.html>> [luettu 30.3.2026]

huomio ei kohdistu itse pääministeriin tai hänen toimintaansa, vaan sen sijaan hänen läheiseen ihmissuhteeseensa ja tämän taloudelliseen toimintaan. Näin myös Marinin lähipiiri ja yksityinen elämänpiiri vedetään osaksi julkista tarkastelua. Otsikossa käytetty finanssikieli, kuten sanat ”pääomasijoitus” ja ”uusi sijoitus” rakentaa Marinin puolisoista kuvaa varakkaana ja bisneshenkisenä toimijana, mikä ei lähtökohtaisesti kuulu poliittiseen uutisointiin. On havaittavissa taipumus siitä, että naispoliitikon julkisuus laajenee hänen perheeseensä ja puolisoonsa, ikään kuin hänen uskottavuuttaan tai pätevyyttään voitaisiin tulkita lähipiirin kautta. Tällainen kehystys voi osaltaan heikentää vaikutelmaa naispoliitikosta täysin itsenäisenä ja pätevänä julkisena toimijana. Tätä vastoin miespoliitikkojen julkisuus taas ylläpitää useimmiten mielikuvaa autonomisesta ja johdonmukaisesta ihmisestä, eikä siinä ole samanlaista jännitettä kuin naispoliitikkojen kohdalla.⁴⁸

Yle on otsikoinut julkaisun ”’Tulee kaikkien kanssa toimeen, mutta ei ole sosiaalinen’ – selvitimme, ketkä kuuluvat Sanna Marinin pieneen lähipiiriin”.⁴⁹ Myös tämä otsikko siirtää huomion pois poliittisesta toiminnasta ja kohdistaa sen ihmissuhteisiin, yksityiseen elämän piiriin sekä Marinin persoonallisuuteen työn ulkopuolella. Sana ”selvitimme” kutsuu lukijan kurkistamaan pääministerin yksityiselämään ja rakentaa lähipiirin uutisarvoiseksi paljastukseksi. Samalla otsikon arvioiva lainaus ”tulee kaikkien kanssa toimeen, mutta ei ole sosiaalinen” rakentaa Marinista ristiriitaisen hahmon. Tämä voi herättää lukijassa kysymyksiä siitä, minkälainen hän sitten oikeasti on – esimerkiksi etäinen, kylmä tai vaikeasti lähestyttävä. Otsikko havainnollistaa, että naispoliitikon julkisuus voi siis hienovaraisesti rakentua myös persoonallisuuden arvioinnin kautta.

Ilta-Sanomien otsikko ”Sanna Marin ja Markus Räikkönen kertovat arjestaan MTV:lle – Emma-tytär paukahti paikalle kesken työtehtävän: ’Eipä siinä auta muu...’”⁵⁰ havainnollistaa hyvin sukupuolittunutta julkisuutta erityisesti naispoliitikkojen lapsiperhe-elämään liittyvän ristiriidan näkökulmasta. Tämä otsikko huomioi Marinin poliittisen toimijuuden, mutta ennen kaikkea se rakentaa hänelle identiteettiä äidin, puolison ja perhearkea elävän roolien kautta. Lisäksi se tuo työn ja perhe-elämän konkreettisesti samaan tilanteeseen tavalla, joka voi kutsua lukijaa arvioimaan niiden yhteensovittamisen onnistumista. Otsikko ei suoraan

⁴⁸ Railo 2011, 184.

⁴⁹ ”Tulee kaikkien kanssa toimeen, mutta ei ole sosiaalinen – selvitimme, ketkä kuuluvat Sanna Marinin pieneen lähipiiriin”. *Yle*, 15.10.2022. <<https://yle.fi/a/3-12658374>> [luettu 31.3.2026]

⁵⁰ ”Sanna Marin ja Markus Räikkönen kertovat arjestaan MTV:lle – Emma-tytär paukahti paikalle kesken työtehtävän: ’Eipä siinä auta muu...’”. *Ilta-Sanomien*, 6.12.2026. <<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000007665802.html>> [luettu 1.4.2026]

kyseenalaista Marinin kykyä yhdistää pääministerin työ ja perhe-elämä, mutta sen muotoilu voi osaltaan vahvistaa mielikuvaa siitä, että naispolitiikon yksityiselämä ja julkiset tehtävät ovat jännitteisessä suhteessa. Näin otsikko uusintaa hienovaraisesti sukupuolittuneita odotuksia ja epäsymmetrisiä sukupuolirooleja, koska koti on mielletty naisten alueeksi.

Miespoliitikkoja ei samassa määrin epäillä vaativan julkisen työn ja perheen yhteensovittamisen onnistumisesta. Miesten perhe-elämää käsitellään julkisuudessa jonkin verran, mutta se konkretisoituu usein lähinnä heidän puolisoidensa näkökulmaan elämästä politiikon rinnalla. Railon mukaan kulttuurissamme ei ole keinoa kertoa uskottavalla tavalla miespoliitikkojen yksityiselämästä. Keskustelu naisten osallistumisesta poliittiseen toimintaan liittyy laajempaan sukupuolten työnjaosta käytyyn keskusteluun. Patriarkaattisen näkemyksen mukaan avioituminen tai laajemmin tarkasteltuna jo pariutuminen tuottaa ”kodin”, jonka hoitamisesta naisella on ensisijainen vastuu.⁵¹

3.2 Ulkonäkö, pukeutuminen ja keho

Fyysiseen olemukseen liittyvät kommentit ovat osa laajempaa historiallista ilmiötä. Juuret punoutuvat siihen, että naisten fysiikkaa on pidetty passiivisena katseen kohteena. Toisekseen heitä ei ole esitetty aktiivisena ja määrätietoisena toimijana, koska tämä rooli on ollut valittu miehille.⁵² Johanna Valenius on tutkinut väitöskirjassaan sukupuolen, seksuaalisuuden ja ruumiillisuuden osuutta suomalaisen kansakuvaston rakentumisessa 1900-luvun taitteessa. Valeniuksen mukaan naisen keho ei ole vain biologinen tosiasia, vaan kulttuurisesti tuotettu systeemi, joka kantaa myös kansallisia merkityksiä. Suomalaisessa kulttuurissa naisen keho on historiallisesti nähty ”epätäydellisenä”, joka kaipaa kontrollia, kun taas miehen keho on nähty sopusuhtaisena. Ihanteellinen kansallinen naiskeho on kuitenkin puhdistettu tästä ruumiillisuudesta ja muutettu siveäksi ”neitsyeksi”.⁵³

Tällaiset historialliset juuret vaikuttavat siihen, mitä pidetään uutisoitavana, huomionarvoisena tai poikkeavana naispoliitikkojen kohdalla. Ulkonäöstä puhuminen toimii keinona esineellistää naispoliitikkoja sekä viedä huomiota työtehtävistä epäolennaisiin asioihin. Tämä voi vaikuttaa naispoliitikkoihin rajoittamalla ja ohjaamalla heidän julkista esiintymistään, koska he välttävät joutumasta passiivisiksi katseiden tai moraalisen arvioinnin kohteiksi fyysisen olemuksensa perusteella. Tiedotusvälineiden uutisotsikot saattavat

⁵¹ Railo 2011, 113, 181–184.

⁵² Ibid., 116.

⁵³ Valenius 2004, 50–54.

historiallisten ja ideologisten taustojen vuoksi kehystää naispoliitikkoo sopivuuden, maltillisuuden ja kunnollisuuden kautta.

Marinin kohdalla kaikista analysoitavista mediakanavista löytyi lukuisia otsikoita, jotka keskittyivät erityisesti pääministerin tyyliin ja pukeutumiseen. Otsikoissa nostettiin usein huomioon se, mitä pääministerillä on ollut yllään, kuten glittermekko, paljettimekko, bleiseri tai nahkatakki. Campuksen mukaan ”media vaikuttaa olevan pakkomielteinen naispoliitikkojen pukeutumisesta”. Vaikuttaa siltä, että naisen ulkonäkö on harvoin median ja yleisön mielestä juuri sopiva – se on joko liian tyylikäs, liian arkinen tai liian ailahteleva.⁵⁴ Osa otsikoista sisälsi myös tietoa Marinin vaatteiden tai asujen hinnoista, mikä voi kutsua lukijaa arvioimaan hänen ulkonäköään, tyyliään ja estetiikkaansa myös moraalisesta näkökulmasta. Pukeutumista ja tyyliä ei tule nähdä irrallisena kehollisuudesta, koska ne muodostavat olennaisen osan siitä, miten naispoliitikon ruumiillista olemusta tehdään näkyväksi ja tulkittavaksi julkisuudessa. Fyysiseen olemukseen liittyvä mediakehystys voi vahvistaa käsitystä naisjohtajasta kulttuurisena ja esteettisenä ilmiönä, sekä toisaalta sivuuttaa tämän asemaa poliittisena toimijana.

Helsingin Sanomien otsikko ”Pääministeri Sanna Marinin nahkatakki sai sosiaalisen median riemastumaan eikä ihme: nahka on läpi historiansa edustanut seksiä, vaaraa ja kapinaa”⁵⁵ havainnollistaa hyvin ulkonäköön ja pukeutumiseen liittyvää julkisuuskehystä. Otsikko ei kerro vain pääministerin yllä olleesta nahkatakista, vaan merkityksellistää sen ja Marinin pukeutumisen kulttuuriseen ja sukupuolittuneeseen tulkintaan. Takki ei näyttäydy neutraalina vaatekappaleena, vaan siihen liitetään latautuneita merkityksiä, kuten seksuaalisuus, vaarallisuus ja kapinallisuus. Tällaiset ilmaisut eivät ole lähtökohtaisesti neutraaleja poliittisen johtajuuden kontekstissa, vaan tekevät pukeutumisesta tulkittavan ja arvioitavan asian. Erityisesti ilmaus ”eikä ihme” sekä viittaus jo käynnissä olleeseen reaktioryöppyyn uusintavat hienovaraisesti ajatusta siitä, että pääministerin ulkoisen olemuksen kuuluu herättää arviointia silloin, kun se poikkeaa perinteisistä normeista. Otsikko rajaa hienovaraisia ehtoja sille, miten pääministerin on hyväksyttävää pukeutua ja tästä poiketessa Marin rakentuu katseen, tulkinnan ja moraalisen arvioinnin kohteeksi.

⁵⁴ Campus 2013, 82–83, 88.

⁵⁵ ”Pääministeri Sanna Marinin nahkatakki sai sosiaalisen median riemastumaan eikä ihme: nahka on läpi historiansa edustanut seksiä, vaaraa ja kapinaa”. *Helsingin Sanomat*, 15.4.2022. <<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000008755100.html>> [luettu 2.4.2026]

Ilta-Sanomat ovat julkaisseet otsikon ”Sanna Marin vaihtoi glittermekkoon ja poseeraa yhteiskuvissa festareilla – näin paljon pääministerin puku todellisuudessa maksoi”.⁵⁶ Tämä otsikko myös edellisen otsikon tavoin ei kerro ainoastaan vaatekappaleesta tai muodista neutraalisti, vaan luo sille ja sen käyttäjälleen merkityksen. Marin ja hänen pukeutumisensa esitetään uutisarvoisina ja arvioitavina erityisesti niiden näkyvyyden ja poikkeuksellisuuden vuoksi. Otsikko ei kuitenkaan liity ainoastaan ulkonäköön, vaan linkittyy myös vapaa-aikaan ja viihteellistämiseen, erityisesti ilmaisujen ”vaihtoi glittermekkoon” ja ”poseeraa” kautta. Nämä muotoilut kehystävät Marinia katsottavana, esiintyvänä ja visuaalisena julkisuuden hahmona. Lisäksi vaatteen hinnan esiin nostaminen tuo otsikkoon moraalisen arvioinnin ulottuvuuden – rahaan liittyvä ilmaus voi kutsua lukijaa arvioimaan paitsi Marinin ulkonäköä ja tyyliä, myös pukeutumiseen käytetyn rahan kohtuullisuutta. Näin pääministerin julkista identiteettiä rakennetaan otsikossa ennen kaikkea ulkoisen olemuksen ja näkyvyyden, mutta myös kulutuksen kautta.

”Muotiraamattu Vogue hehkuttaa Sanna Marinia – lehden mukaan maailman nuorin naispuolinen pääministeri on tyylikäs, rauhallinen ja hallittu”⁵⁷ on *Ylen* otsikko vuodelta 2020 ja mielenkiintoinen erityisesti järjestelmällisen naisvihan näkökulmasta. Vaikka se ensi lukemalta kuulostaa varsin neutraalilta ja vaikuttaa pikemminkin tuovan pääministerille myönteistä julkisuutta ja tunnustusta, otsikko asettaa hänet samalla esteettiseen ja kulttuuriseen arvoon. Marinista esitetään esteettisiä ja emotionaalisia hyveitä – tyylikkyys, rauhallisuus ja hallittavuus. Otsikko luo näin vaikutelman siitä, että naisjohtajuus hyväksytään ehdollisesti silloin, kun se on sopusoinnussa feminiinisten normien kanssa. Toisin sanoen, vastoin aiempien pukeutumista käsittelevien otsikoiden luomia mielikuvia, tässä otsikossa tyylikkyydelle tuotetaan myönteinen merkitys. Samalla myös rauhallisuudelle ja hallittavuudelle annetaan arvoa, sillä niitä on perinteisesti pidetty feminiinisinä piirteinä. Tunteiden ja ruumiillisten viettien hallinta on historiallisesti ulotettu erityisesti naisiin.⁵⁸ Näin otsikko osaltaan rajaa sitä, millainen naiseus ja johtajuus näyttäytyvät hyväksyttävinä. Vaikka otsikko rakentaa Marinille ja hänen asemalleen positiivista identiteettiä, toisaalta lukijalle

⁵⁶ ”Sanna Marin vaihtoi glittermekkoon ja poseeraa yhteiskuvissa festareilla – näin paljon pääministerin puku todellisuudessa maksoi”. *Ilta-Sanomat*, 12.8.2022. <<https://www.is.fi/viihde/art-2000009002181.html>> [luettu 2.4.2026]

⁵⁷ ”Muotiraamattu Vogue hehkuttaa Sanna Marinia – lehden mukaan maailman nuorin naispuolinen pääministeri on tyylikäs, rauhallinen ja hallittu”. *Yle*, 31.3.2020. <<https://yle.fi/a/3-11284824>> [luettu 2.4.2026]

⁵⁸ Valenius 2004, 50–51.

muotoillaan mielikuvaa siitä, että vain tietynlainen naisjohtaja on hyväksyttävä. Tällainen tiedotusvälineiden viestintätapa mahdollisesti sukupuolittaa poliittisen vallan rajoja.

Helsingin Sanomien julkaisema otsikko ”JSN: Seiskan kuva Sanna Marinin takamuksesta ei rikkonut hyvää journalistista tapaa”⁵⁹ on kiinnostava erityisesti siitä syystä, millä tavalla se poikkeaa aiemmin käsitellyistä otsikoista. Vaikka se muodollisesti uutisoi Julkisen sanan Neuvoston (JSN) ratkaisusta, samalla se uusintaa myös naispolitiikan kehollista tarkastelua. Otsikossa huomio kohdistuu hänen fyysiseen olemukseensa ja se nostetaan uudelleen uutisarvoiseksi asiaksi valtakunnan yhdessä suosituimmassa ja laadukkaimpana pidetyssä lehdessä. Näin otsikko ei siis ainoastaan referoi aiempaa mediahuomiota, vaan osallistuu sen jatkamiseen. Huomionarvoista on myös se, että pääministerin kehoon kohdistuva huomio näyttäytyy tässä otsikossa journalistisesti hyväksyttävänä, mikä voi osaltaan jatkaa naispolitiikan ruumiin julkista tarkastelua. Tällä voidaan nähdä olevan yhteys sukupuolittuneisiin odotuksiin, joissa naisia on perinteisesti asemoitu ennemmin katsottaviksi ja arvioitaviksi, kuin autonomisiksi vallankäyttäjiksi. Tällöin naispolitiikan ulkoinen olemus voi näyttäytyä julkisesti tavoilla, jotka siirtävät huomiota pois hänen poliittisesta toimijuudestaan.

”Sanna Marinin hiukset kokivat muodonmuutoksen – katso tuoreet kuvat”⁶⁰ on *Ilta-Sanomien* julkaisema otsikko. Tämä otsikko valikoitui tarkempaan tarkasteluun, vaikka siihen liittyy myös tulkinnanvaraisuutta. Campus on kuvannut tapaa, jossa muutokset naispolitiikan ulkoisissa piirteissä saatetaan tulkita viittauksina tämän persoonallisuuteensa. Esimerkiksi Hillary Clintonin kohdalla kampanuksen muutos toimi merkinä kameleonttimaisesta luonteesta.⁶¹ Voidaan siis sanoa median kiinnittävän poikkeuksellista huomiota naisten henkilökohtaisiin piirteisiin, ikään kuin näin pystyttäisiin tekemään päätelmiä heidän persoonallisuuksistaan. Vastaavanlainen raportointi ulkoisten piirteiden vaihteluista ole tyypillistä miespolitiikkojen kohdalla.⁶² Näin ollen otsikko ei ainoastaan ohjaa lukijoita arvioimaan Marinin ulkonäköä ja tyyliä, vaan myös asettaa heidät arvioimaan, mitä tämä uusi tyyli mahdollisesti kertoo hänestä henkilönä. Erityisesti ilmaus ”katso tuoreet kuvat” korostaa

⁵⁹ ”JSN: Seiskan kuva Sanna Marinin takamuksesta ei rikkonut hyvää journalistista tapaa”. *Helsingin Sanomat*, 2.9.2022. <<https://www.hs.fi/suomi/art-2000009043410.html>> [luettu 2.4.2026]

⁶⁰ ”Sanna Marinin hiukset kokivat muodonmuutoksen – katso tuoreet kuvat”. *Ilta-Sanomat*, 29.9.2021. <<https://www.is.fi/politiikka/art-2000008285033.html>> [luettu 2.4.2026]

⁶¹ Campus 2013, 80.

⁶² *Ibid.*, 80.

lukijan roolia tarkkailijana ja arvioijana, samalla kun naispoliitikko asetetaan passiiviseksi katseiden kohteeksi.

Ruumiin tai pukeutumisen yksityiskohtien mainitseminen voi tuntua merkityksettömältä, mutta oikeastaan se toimii keinona yleisen trivialisoinnin tai yksinkertaistamisen edistämiseksi. Ulkonäköön keskittyvää viestintää on selitty myös hyväntahtoisesti ja naiseutta imartelevasti, esimerkiksi julistamalla naisten olevan ulkonäöllisesti kiinnostavampia, monipuolisempia ja vähemmän ennustettavia kuin miehet.⁶³ On kuitenkin selvää, että tällainen median lähestymistapa voi edistää naisten syrjäytymistä julkisella ja poliittisella kantamalla. Ulkonäköön ja ruumiiseen liittyvä uutisointi, kommentointi ja huomauttelu voi laukaista heissä sulkeutuneisuutta. Toisin sanoen voidaan nähdä, että tässä luvussa esitetyt aineistot Marinin mediajulkisuudesta toimivat jollain tapaa pehmeän vallan välineenä, joka voi osaltaan ylläpitää politiikan maskuliinisia valtarakenteita ja rajoittaa naisten asemaa niiden sisällä.

3.3 Tunteiden ja moraalin korostunut tarkastelu

Naisiin kohdistuva tunteiden ja moraalin korostunut arviointi juontuu historiasta. Tunteiden ja ruumiillisten viettien hallinta on nähty sivistyneen kansalaisen tunnusmerkkinä ja tämä hallinta on usein ulotettu erityisesti naisiin. Tämä kulttuurinen ja sosiaalinen näkemys korostaa, että sivistynyt ihminen kykenee kontrolloimaan omaa ruumistaan, tunteitaan ja viettejään. Historiallisesti erityisesti naisille on annettu tehtäväksi opettaa tätä itseuria ja sivistystä muille, heidän toimiessaan välittäjänä luonnon ja kulttuurin välillä. Tästä syystä nimenomaan naisten on odotettu hallitsevan omat tunteensa toimiessaan sivistysprosessin välittäjinä. Mitä tulee moraaliseen arviointiin suomalaisessa kulttuurissa, miehen on nähty olevan kansallisen ruumiin ”pää” eli järki ja rationaalisuus, kun taas nainen on sen ”sydän” eli tunteet. Täten rationaalisuus on yhdistetty julkisiin ja miehille varattuihin tiloihin, kuten politiikkaan, kun taas irrationaalisuus ja ruumiillisuus liitetään feminiinisyyteen ja luontoon.⁶⁴

Kaikista tutkittavista mediakanavista löytyi Marinin tunteiden ja moraalin korostuneen tarkastelun kehys. Mariniin liitettiin erilaisia tunnelatautuneita verbejä, kuten: murtui kyyneliin, kyynelehtii, hermostui, tulistui, tuskastui, tilitti, höykytti ja teki täyskäännöksen. Tämä havainto tukee tutkimuskirjallisuuden esittämää näkemystä siitä, että naispoliitikot ovat

⁶³ Campus 2013, 74–75.

⁶⁴ Valenius 2004, 50–52, 128.

tunteiden ilmaisen suhteen kaksoispaineessa.⁶⁵ Lisäksi aineistosta nousi esiin sellaisia otsikoita, joissa Marinin moraaliala kyseenalaistettiin esittämällä esimerkiksi vihjauksia salailusta, valehtelusta sekä epälojalisuudesta tai epäpätevyydestä tehtävässään. Tällaiset journalistiset painotukset eivät ole välttämättä tietoisesti sukupuolittuneita, mutta niiden lopputulokset eivät silti ole neutraaleja. Kun naispoliitikkojen kohdalla tunteita ja moraaliala korostetaan toistuvasti arvioinnin kohteina, ne voivat osaltaan vahvistaa mielikuvaa naisista ensisijaisesti tunteellisina, epävakaina ja poliittisesti epävarmoina toimijoina.

Helsingin Sanomien otsikko ”Miksi pääministeri Sanna Marin hermostui Petteri Orpolle?”⁶⁶ kutsuu lukijaa paitsi tarkastelemaan poliittisen erimielisyyden sisältöä, myös arvioimaan Marinin tunnereaktion oikeutusta. Sana ”hermostui” ei ole täysin neutraali, vaan suuntaa huomiota itse asiakysymyksestä kohti tunnetta ja sen hallintaa. Campuksen mukaan vihan tai hermostumisen tunteet naispoliitikolla tulkitaan helposti hallinnan menetykseksi, kun taas miehellä se voidaan useammin tulkita päättäväisyydeksi ja voimakkuudeksi.⁶⁷ Lisäksi otsikon kysymysmuotoinen asettelu ei ainoastaan kuvaa tapahtunutta, vaan aktivoi lukijan arvioimaan, miksi Marin reagoi näin ja oliko se asianmukaista. Tällainen muotoilu voi rakentaa Marinista kuvaa tunteellisena, epävakaina tai poliittisesti epävarmana toimijana, jonka toimintaa tarkastellaan argumentaation sijaan tunneilmaisun kautta. Voimakas tunteiden ilmaisu voi näin kääntyä naispoliitikkoa itseään vastaan tavalla, joka ei tyypillisesti koske miespoliitikkoja.⁶⁸

Samoin *Ilta-Sanomien* otsikko ”Ottaako pääministeri Marin välikysymykset henkilökohtaisena loukkauksena?”⁶⁹ rakentaa kuvaa naispoliitikosta epävakaina, herkkänä tai paineen alla horjuvana toimijana. Otsikko rakentuu pitkälti samalle logiikalle kuin edellinen otsikko. Kysymysmuotoinen asettelu sekä ilmaus ”henkilökohtaisena loukkauksena” ikään kuin pyytävät lukijaa arvioimaan hänen kykyään toimia jännitteisissä ja erimielisissä poliittisissa tilanteissa. Näin tilanteesta muodostuu henkilökohtainen ja emotionaalinen kehys, joka kyseenalaistaa poliittista uskottavuutta sekä voi rakentaa Marinille identiteettiä poliitikkona, jonka soveltuvuutta tehtävään arvioidaan sen perusteella, onko hän liian tunteellinen, herkkä tai epävakaa politiikan vaatimuksiin. Oikeastaan erimielisyydet ja

⁶⁵ Campus 2013, 58–60.

⁶⁶ ”Miksi pääministeri Sanna Marin hermostui Petteri Orpolle?”. *Helsingin Sanomat*, 16.5.2020. <<https://www.hs.fi/junkkari/art-2000006510322.html>> [luettu 8.4.2026]

⁶⁷ Campus 2013, 59.

⁶⁸ Campus 2013, 58–60; Mäkelä 2018, 117–118.

⁶⁹ ”Kommentti: Ottaako pääministeri Marin välikysymykset henkilökohtaisena loukkauksena?”. *Ilta-Sanomat*, 1.10.2020. <<https://www.is.fi/politiikka/art-2000006654503.html>> [luettu 8.4.2026]

affektiiviset reaktiot ovat inhimillinen ja luonnollinen osa vuorovaikutusta myös politiikassa. Historiallisesti katsottuna ne näyttäytyvät jopa osaltaan vakiintuneina ja tavanomaisina käytäntöinä eduskuntasalissa.⁷⁰ Näin voidaan nähdä, että media saattaa dramatisoida yksittäisiä sanavalintoja, äänensävyjä ja tunnereaktioita, koska ne herättävät yleisön huomion. On tärkeää arvioida, missä määrin ja millä tavoin naispoliitikot joutuvat tämän ilmiön kohteeksi, sillä media voi hyödyntää sukupuolittuneita stereotypioita huomion ohjaamiseksi ja viestin korostamiseksi.

Ylen otsikko ”Sanna Marin murtui kyyneliin Lahden torilla: ’Yhtään työpäivää en ole jättänyt tekemättä – minä otan opiksi’”⁷¹ ei ainoastaan ohjaa lukijaa seuraamaan pääministerin puhetta, vaan korostaa myös Marinin tunteellisuutta. Ilmaus ”murtui kyyneliin” on latautunut ja tuo esiin haavoittuvuuden sekä tunteisiin liittyvän hallinnan menetyksen. Vaikka suru ja itku ovat sosiaalisesti hyväksytyjä erityisesti naisilta, se on ongelmallista naispoliitikkojen kohdalla. Tämä johtuu siitä, että johtajuus yhdistetään maskuliinisiin ominaisuuksiin, kuten kontrolliin ja rationaalisuuteen.⁷² Toisekseen lainaus ”minä otan opiksi” on erityisen huomionarvoinen. Se toimii lähes huomaamattomana esimerkkinä siitä, miten naispoliitikot joutuvat miehiä useammin selittämään ja arvioimaan toimintaansa moraalista näkökulmasta, esimerkiksi myöntämään virheitään ja ottamaan niistä vastuuta. Tämä liittyy Mannen esittämiin maskuliinisiin etuoikeuksiin, kuten häpeältä ja julkiselta nöyryytykseltä välttymiseen. Tätä asetelmaa puolestaan havainnollistaa esimerkiksi Ilkka Kanervan tekstiviestikohu, jonka yhteydessä on arvioitu, ettei vastaavasta tilanteesta selvinnyt naispoliitikko olisi voinut jatkaa poliittista uraansa.⁷³ Tämä otsikko siis liittyy naisjohtajuuteen niin tunneherkkyyttä kuin moraalisuutta korostavia merkityksiä.

Myös *Ylen* toinen otsikko ”Valehteliko Sanna Marin suomalaisille kasvomaskeista? Läpivalaisimme pääministerin puheet keväällä ja nyt”⁷⁴ havainnollistaa moraalin korostunutta tarkastelua. Ilmaus ”valehteliko” on vahva eikä täysin neutraali, vaan ohjaa lukijaa arvioimaan pääministerin rehellisyyttä. Kysymysmuotoinen otsikko on journalistinen keino, joka mahdollistaa vahvan väitteen esittämisen ilman suoraa väittämistä. Lisäksi se kutsuu lukijan pohtimaan, onko pääministeri syyllistynyt moraaliseen rikkomukseen ja myös

⁷⁰ Ristilä et al. 2026, 1.

⁷¹ ”Sanna Marin murtui kyyneliin Lahden torilla: ’Yhtään työpäivää en ole jättänyt tekemättä – minä otan opiksi’”. *Yle*, 24.8.2022. <<https://yle.fi/a/3-12590741>> [luettu 12.4.2026]

⁷² Campus 2013, 59.

⁷³ Mäkelä 2018, 73, 145–146; Manne 2017, 113.

⁷⁴ ”Valehteliko Sanna Marin suomalaisille kasvomaskeista? Läpivalaisimme pääministerin puheet keväällä ja nyt”. *Yle*, 9.10.2020. <<https://yle.fi/a/3-11588428>> [luettu 13.4.2026]

epäsuorasti kyseenalaistaa hänen sopivuuttaan tehtävään. Toisekseen otsikko vetoaa yleisöön käyttämällä sanaa ”suomalaisille”. Tämä korostaa moraalisen rikkomuksen koskemaan koko kansaa. Myös sanavalinta ”läpivalaisimme” on huomionarvoinen, sillä se vihjaa epäilyttävyyteen ja tarkemman tarkastelun tarpeeseen, rakentaen Marinista kuvaa toimijana, jonka luotettavuutta tulee valvoa.

Ilta-Sanomien otsikko ”Pääministeri Marin lausuu Natosta ja presidentti Niinistö paikkaa jälkiä – suomalainen aluevaaliviikko!”⁷⁵ poikkeaa aiemmista, mutta sisältää silti moraalisen ja toimijuuteen liittyvän arvioinnin elementtejä. Verbi ”lausuu” voi tässä kontekstissa vihjata harkitsemattomaan tai spontaaniin puhumiseen, mikä antaa vaikutelman pääministerin ajattelemattomuudesta ja täten kyseenalaistaa hänen soveltuvuuttaan tehtävään. Ilmaus ”presidentti paikkaa jälkiä” vihjaa, että pääministeri on toiminut tavalla, joka vaatii korjaamista, ja rakentaa asetelman, jossa toinen korkeampi toimija joutuu oikaisemaan hänen toimintaansa. Tällainen kehystys voi heikentää kuvaa pääministeristä itsenäisenä johtajana ja tuottaa mielikuvaa riippuvuudesta miespuoliseen auktoriteettiin.⁷⁶ Vastaavanlaisia representaatioita naispoliitikkojen kohdalla on havaittu aiemminkin ja niiden on nähty uusintavan sukupuolittuneita käsityksiä poliittisesta johtajuudesta.

3.4 Viihteellistäminen ja julkisuuden henkilö -kehys

Naispoliitikkojen uutisointia koskevassa analyysissä nousee yleinen teema: kontrasti henkilökohtaisiin piirteisiin keskittyvän uutisoinnin ja poliittisiin aiheisiin keskittyvän uutisoinnin välillä. Henkilökohtaiseen ja yksityiseen elämään keskittyminen on osa jo aiemmin käsiteltyä politiikan medioitumista ja henkilöitymistä, mutta se voi johtaa niin kutsuttuun viihdejulkispolitiikkaan, jossa poliittiset johtajat tulevat äänestäjille tutuiksi median käsitellessä heidän yksityiselämänsä. Naispoliitikkojen kohdalla politiikan henkilöityminen ja ”julkispolitiikka” heikentävät usein poliittista asiantuntijuutta, ja mediassa heitä kuvataan yksinkertaistetusti. Tällainen mediajulkisuus on poliittisessa historiassa vienyt tilaa asiapitoiselta keskustelulta ja muuttanut naispoliitikkoja viihdeuutisten kaltaisiksi kohteiksi, sekä jopa tuhonnut naispoliitikon auktoriteettia vakavana johtajana. Esimerkiksi Ranskan entinen pääministeri Edith Cresson leimattiin mediassa presidentin luomaksi ”naisolennoksi”, jonka tehtävä on viihdyttää lehdistöä ja yleisöä. Toisekseen

⁷⁵ ”Setä Arkadia: Pääministeri Marin lausui Natosta ja presidentti Niinistä paikkasi jälkiä – suomalainen aluevaaliviikko!”. *Ilta-Sanomat*, 23.1.2022. <<https://www.is.fi/politiikka/art-2000008556396.html>> [luettu 13.4.2026]

⁷⁶ Campus 2013, 45–46, 74–75.

Yhdysvaltain entinen presidenttiehdokas Hillary Clintonin kohdalla media keskittyi hänen pukeutumiseensa, nauruunsa ja yläosien kaula-aukkoihin vieden tilaa varsinaiselta politiikkaan liittyvältä asialliselta keskustelulta.⁷⁷

Myös Sanna Marinin mediajulkisuus rakentui toistuvasti huomion, karisman, poikkeuksellisuuden, ”hypetyksen”, tähteyden ja visuaalisen näkyvyyden kautta. Häneen liittyvissä otsikoissa on usein käytetty muotoiluja poseeraa, supertähti ja kuuluisuus. Lisäksi otsikoissa, joissa pääministerillä on keskeinen toimijuus, on käytetty viihdejulkiksille tyypillisiä keinoja huomion herättämiseksi, kuten ”katso kuvat”, ”bilevideo” ja ”yllätyskuva”.

Helsingin Sanomien otsikossa ”Sanna Marin näyttää poikkeuksellista huomiota maailmalla” pelkkä huomio nostetaan uutisen keskiöön.⁷⁸ Otsikko ei välttämättä yksinään vaikuta sukupuolittuneelta, mutta tarkemmin tarkasteltuna siinä korostuu hienovarainen tapaa esittää naispoliitikko viihdejulkiksena kaltaisena ilmiönä. Otsikko ei kerro mitään siitä, mitä hän tekee tai mistä huomio johtuu – ei mitään linjauksia tai saavutuksia. Sana ”poikkeuksellinen” tarkoittaa normista poikkeavaa ja kehystää Marinin johtajuuden ei-tavanomaiseksi. Tämä voi myös luoda mielikuvan siitä, että naisen menestys on poikkeus säännöstä, ei normaali asiantuntijuuden seuraus. Myytti ”poikkeuksellisesta naisesta” on keino ylläpitää sukupuoleen perustuvia ennakkoluuloja sen sijaan, että yksilön ansiot tunnustettaisiin.⁷⁹ Myös miespoliitikko voisi saada otsikon kansainvälisestä huomiosta, mutta kyse ei ole vain näkyvyyden määrästä, vaan sen laadusta. Vaikka naispoliitikko saa runsaasti näkyvyyttä, se ei välttämättä rakennu samalla tavalla kuin miespoliitikolla. Huomio voi kohdistua poliittisen toiminnan sijaan henkilöön itseensä, hänen julkisuuskuvaansa, poikkeuksellisuuteensa tai kiinnostavuuteensa ilmiönä. Tällöin naispoliitikko näyttäytyy aktiivisen toimijan sijaan katseen kohteena.

Ilta-Sanomat on julkaissut otsikon ”Erika Vikman, Sanna Marin vai Piritta Hagman? Testaa, kuka suomalaisnaisista olisi unelmien ystävänpäiväheilasi!”⁸⁰ Se asettaa Marinin arvioitavaksi viehättävyyden ja ihastuksen kohteena, lisäksi rinnastaen hänet viihdejulkisuuden henkilöihin tavalla, joka ei ole neutraalia pääministerin asemassa olevalle toimijalle. Otsikko on myös kohdennettu viihteelliseen ja oletettavasti miespuoliseen

⁷⁷ Campus 2013, 45–46, 76–77, 90.

⁷⁸ ”Sanna Marin näyttää poikkeuksellista huomiota maailmalla”. *Helsingin Sanomat*, 10.4.2026. <<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006470902.html>> [luettu 13.4.2026]

⁷⁹ Campus 2013, 49–50.

⁸⁰ ”Erika Vikman, Sanna Marin vai Piritta Hagman? Testaa, kuka suomalaisnaisista olisi unelmien ystävänpäiväheilasi!” *Ilta-Sanomat*, 13.2.2021. <<https://www.is.fi/viihde/art-2000007799221.html>>

yleisöön, ja se palauttaa Marinin perinteisiin sukupuolirooleihin, joissa nainen näyttäytyy romanttisena ja haluttavana kohteena. Lisäksi patriarkaalinen käsitys odottaa naisilta jatkuvaa feminiinisiksi miellettyjen hyvyksien (feminine-coded care) tarjoamista, kuten huomiota, hoivaa ja seksiä.⁸¹ Ilmaus ”ystävänäpäiväheila” korostaa tätä kehystä ja siirtää huomion poliittisesta toimijuudesta yksityiseen ja romanttiseen sfääriin.

Toinen *Ilta-Sanomien* otsikko ”Sanna Marin poseeraa tunnetun espanjalaislehden kansikuvassa – näin hänestä kerrotaan”⁸² viihteellistää pääministerin julkista kuvaa ja kehystä hänet viihdejulkiksen kaltaiseksi henkilöksi, joka poseeraa kansikuvassa. Sana ”poseeraa” on keskeinen ilmaisu, jolla saatetaan viitata tietoisesti rakennettuun ulkonäköön tai esitykseen. Toisekseen otsikko sivuuttaa taustasyt sille, miksi Marin on päätenyt lehteen, sekä mahdollisen poliittisen tai ammatillisen sisällön jutussa. Sen sijaan hänen identiteettinsä rakentuu ensisijaisesti näkyvyyden ja esilläolon kautta, ei poliittisen asiantuntijuuden tai vallankäytön. Ilmaus ”näin hänestä kerrotaan” ohjaa lukijaa vertailemaan ja arvioimaan ulkomaista representaatiota, mikä siirtää ensisijaisen huomion itse asiasta siihen, millaisena hänet esitetään ja tulkitaan.

Ylen otsikko ”Superjulkkis ennen tekoja – Pääministeriä jännitti kävely Brysselin punaisella matolla, videolta näkee, että vastaanotto oli EU-huippukokouksessa innostunut”⁸³ puolestaan viihteellistää pääministerin roolia hyödyntämällä julkisuuden henkilö -kulttuuriin liitettyjä ilmaisuja, kuten ”superjulkkis” ja ”punainen matto. Viihdealan sanaston käyttö naispoliitikkojen kohdalla siirtää huomion pois heidän poliittisesta osaamisestaan. Tämä on naisille usein haitallisempaa kuin miehille, koska se vahvistaa sukupuolittuneita stereotypioita johtajuuden ja naiseuden yhteensopimattomuudesta.⁸⁴ Vaikka viihdealaan liittyvät elementit – kuten julkisuus ja punainen matto – voivat kuulua myös poliittisiin tapahtumiin, niiden käyttö otsikoinnissa voi olla kyseenalainen. Tällainen muotoilu siirtää painopistettä poliittisesta toimijuudesta epätavalliseen näkyvyyteen ja esiintymiseen. Lisäksi maininta videosta kutsuu lukijaa tarkastelemaan tilannetta visuaalisena ja performatiivisena hetkenä, mikä vahvistaa

⁸¹ Manne 2017, 83, 133.

⁸² ”Sanna Marin poseeraa tunnetun espanjalaislehden kansikuvassa – näin hänestä kerrotaan”. *Ilta-Sanomien*, 2.5.2021. <<https://www.is.fi/politiikka/art-2000007954087.html>> [luettu 13.4.2026]

⁸³ ”Superjulkkis ennen tekoja – Pääministeriä jännitti kävely Brysselin punaisella matolla, videolta näkee, että vastaanotto oli EU-huippukokouksessa innostunut”. *Yle*, 12.12.2019. <<https://yle.fi/a/3-11115568>> [luettu 13.4.2026]

⁸⁴ Mäkelä 2018, 179.

julkisuuden henkilö -kehystä ja korostaa pääministerin esiintymistä poliittisen sisällön sijaan. Muotoilu ”ennen tekoja” puolestaan vihjaa, että näkyvyys ei perustu ansioihin.

Toinen viihteellistämisen kehykseen liittyvä *Ylen* otsikko on ”Sanna Marin nosti kotikaupungissaan Tampereella demarihurmosen, mutta kuinka kauan karismaan perustuva kuherruskuukausi kestää?”.⁸⁵ Tämä uutinen hyödyntää viihteellistä ja jollain tapaa runollista tai romantisoivaa sanastoa. Sanoja ”hurmos” ja ”kuherruskuukausi” ei voi pitää täysin tavanomaisina tai neutraaleina poliittisina käsitteinä. Ne siirtävät huomion itse asiasta – Marinin poliittisesta menestyksestä – tunteisiin ja henkilökohtaiseen vetovoimaan. Lisäksi otsikko vihjaa, että kannatus ei perustu asiantuntijuuteen, vaan ennemmin vetovoimaan, joka tulee päättymään tai laskemaan. Vaikka karisma on politiikassa keskeinen resurssi, voidaan sen nähdä olevan sukupuolittunut. Miehillä sen on todettu vahvistavan valtaa, kun taas naisille se voi kääntyä heitä vastaan korostamalla pinnallisuutta ja altistamalla heidän asemansa epäilyille.⁸⁶ Lisäksi kysymysmuoto kutsuu hienovaraisesti lukijoita arvioimaan sekä suosion oikeutusta, että sen kestävyyttä.

Mäkelän mukaan poliittinen johtaja saa asemansa takia aina osakseen tehtävään liittyvää asijulkisuutta, mutta naispoliitikkojen kohdalla se osoittautuu osin haastavaksi ja ristiriitaiseksi ilmiöksi. Sen lisäksi, että heihin kiinnitetään julkisuudessa eri tavoin huomiota kuin miehiin, huomiota on myös enemmän.⁸⁷ Näin asiasisällöt saattavat alkaa hämärtyä ja toistuvina viihteellistävät huomionosoitukset saattavat aiheuttaa mainehaittaa. Median luomista kuvista voi olla myöhemmin vaikea päästä eroon, sillä vanha mielikuva voi jäädä elämään, vaikka myöhemmin poliitikko yrittäisikin muuttaa julkisuuskuvansa.⁸⁸

⁸⁵ ”Analyysi: Sanna Marin nosti kotikaupungissaan Tampereella demarihurmosen, mutta kuinka kauan karismaan perustuva kuherruskuukausi kestää?”. *Yle*, 28.8.2020. <<https://yle.fi/a/3-11507312>> [luettu 14.4.2026]

⁸⁶ *Campus* 2013, 88–89.

⁸⁷ Mäkelä 2018, 10.

⁸⁸ *Ibid.*, 143–144.

4 Johtopäätökset

Tässä kandidaatin tutkielmassa on tarkasteltu suomalaisten uutismedioiden otsikointia pääministeri Sanna Marinista vuosina 2019–2023 laadullisen, teoriasidonnaisen sisällönanalyysin avulla. Vaikka enemmistö uutisotsikoista oli asiapitoisia ja keskittyi pääministerin virkatehtäviin, aineistosta erottui kuitenkin toistuvia sukupuolittuneita kehyksiä, joiden kautta naispoliitikkoa esitettiin julkisuudessa.

Analyysi on osoittanut, että uutisotsikointi on suunnannut huomiota toistuvasti Marinin yksityiseen elämään, ulkonäköön, naiseuteen ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin samalla, kun asiantuntijuuteen ja poliittiseen toimintaan liittyviä seikkoja on sivuutettu. Analyysi on perustunut ensisijaisesti siihen, miten Marinaa koskevat tapahtumat ja ilmiöt on ilmaistu uutisotsikoissa. Otsikoiden kielellisten valintojen kautta on tarkasteltu niiden tuottamia merkityksiä julkiselle yleisölle. Lisäksi analyysissä on kiinnitetty huomiota siihen, mitä otsikoissa on esitetty merkityksellisenä, tavanomaisena, poikkeavana tai arvioinnin kohteena Marinista kirjoittaessa.

Uutisotsikot ovat suunnanneet huomiota Marinin yksityiselämään korostamalla hänen läheisiä ihmissuhteitaan, vapaa-ajan tekemisiään sekä työn ulkopuolista persoonaansa, usein tavalla, joka ei ole ollut poliittisen toiminnan kannalta relevantti. Lisäksi useat otsikot ovat keskittyneet hänen ulkonäkönsä, pukeutumiseensa ja kehoonsa tavalla, joka osaltaan esineellistää ja suuntaa huomiota epäolennaisiin seikkoihin, sekä muuttaa hänet aktiivisesta toimijasta passiiviseksi katseen kohteeksi.

Erityisesti ulkonäköön liittyvä kehys sekä tunteiden ja moraalien korostunut tarkastelu kytkeytyvät hienovaraisiin järjestelmällisen naisvihan mekanismeihin ja havainnollistavat Marinin kohtaamaa rakenteellista kontrollia. Ne myös symbolisesti palauttavat hänet takaisin patriarkaalisten sukupuoliroolien pariin. Yksityiselämään keskittyminen ja viihteellistäminen puolestaan liittyvät poliittisen asiantuntijuuden sivuuttamiseen sekä pätevyyden jatkuvaan arviointiin ja kyseenalaistamiseen. Näissä kehystyksissä on myös osittain limittäisyyksiä ja päällekkäisyyksiä.

Johtopäätökset viittaavat siihen, että sukupuolittunut julkisuus ja hienovaraiset naisvihamieliset mekanismit ovat edelleen läsnä myös suomalaisessa mediaympäristössä. Näin ollen havainnot asettuvat osaksi laajempaa historiallista jatkumoa, jossa

naispoliitikkojen toimijuutta rajataan hienvaraisilla, mutta vaikutusvaltaisilla representaatioilla.

Suomea on pitkään pidetty tasa-arvon mallimaana muun muassa naisten varhaisen äänioikeuden ja vahvan poliittisen edustuksen ansiosta. Voisi siis sanoa, että useat lasikatot politiikan huipulla on Suomessa jo moneen kertaan särjetty. Eteneminen poliittisen vallan huipulle on kuitenkin hidasta ja sukupuolittunutta.⁸⁹ Jotta poliittiset mahdollisuudet olisivat entistä tasa-arvoisempia, niin yksilöiden kuin organisaatioidenkin tulisi tulla tietoisemmiksi järjestelmällisestä naisvihasta ja tunnistaa siihen liittyviä toimintatapoja. Yhteiskunta ja kulttuuri muuttuvat jatkuvasti ja tiedotusvälineet ovat keskeisessä roolissa, sillä ne sekä heijastavat näitä muutoksia että nopeuttavat niiden leviämistä.⁹⁰ Juurtuneet mielikuvat ja stereotypiat kaventavat ja sulkevat pois toimijuutta. Näin ollen naisiin kohdistuvat ennakkoluulot ja stereotypiat estävät poliittista järjestelmää hyödyntämästä korkeampaa potentiaaliaan ja syvempää kriittistä ajattelua.

On kuitenkin huomattava, että kaikki otsikot eivät ole sukupuolittuneita, eivätkä ne yksinään välttämättä heijasta epätasa-arvoista kohtelua mies- ja naispoliitikkojen välillä. Kuitenkin laajemmassa tarkastelussa ja toistuvia narratiiveja havaitsemalla on ollut merkityksellistä tarkastella, millaisia vaikutuksia yksittäisten uutisotsikoiden muotoiluilla voi olla julkisen yleisön mielikuviin naispoliitikosta. Ne voivat uusintaa järjestelmään ja rakenteisiin perustuvaa naisvihaa sekä rajoittaa naisten mahdollisuuksia politiikassa.

Tässä tutkielmassa ei pyritty analysoimaan otsikoiden varsinaista kontekstia tai uutisten sisältöä syvällisemmin, vaan tarkastelu on kohdistunut yksinomaan otsikoihin ja tekstien merkityksiin ja muotoihin. On tiedostettava, että tämä rajaus on jättänyt huomioimatta merkittävän osan uutisisällöistä. Uutisisältöjen syvällisempi analyysi sekä nais- ja miespoliitikkojen väliseen vertailuun perustuva tarkastelu olisivat kiinnostavia jatkotutkimusmahdollisuuksia.

⁸⁹ Mäkelä 2018, 173–174, 181.

⁹⁰ Fairclough 1997, 83.

Lähteet

Alkuperäislähteet

Helsingin Sanomat, 2019–2023.

Ilta-Sanomat, 2019–2023.

Yleisradio, 2019–2023.

Tutkimuskirjallisuus

Campus, Donatella. *Women Political Leaders and the Media*. 1st ed. London: Palgrave Macmillan, 2013. <<https://doi.org/10.1057/9781137295545>>

Fairclough, Norman. *Miten media puhuu*. Suomeksi kääntäneet Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino, 1997.

Herkman, Juha. *Politiikka ja mediajulkisuus*. Tampere: Vastapaino, 2011.

Kortti, Jukka. *Mediahistoria – viestinnän merkityksiä ja muodonmuutoksia puheesta bitteihin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2017.

Manne, Kate. *Down girl – the logic of misogyny*. Oxford University Press. eBook Collection, EBSCO Publishing, 2018.

Mäkelä, Johanna. *Naiset politiikan huipulla – sukupuolittunut viestintä ja johtajuus*. Tampere: Tampere University Press, 2018.

Railo, Erkka. *Henkilökohtainen on poliittista – Neuvottelu politiikan sukupuolittuneesta työnjaosta Annan julkaisemissa poliitikkojen henkilökuvissa vuosina 1975–2005*. Turku: Turun yliopisto, 2011.

Richardson, Niall ja Wearing, Sadie. *Gender in the media*. 1st ed. London: Palgrave Macmillan. eBook Collection, EBSCO Publishing, 2015.

Ristilä, Anna, Otto Tarkka, Veronika Laippala ja Kimmo Elo. *Hopes and Fears – Emotion Distribution in the Topic Landscape of Finnish Parliamentary Speech 2000–2020*. arXiv:2601.20424 2026. <<https://doi.org/10.48550/arxiv.2601.20424>>

Särmä, Saara. Collage: An Art-inspired Methodology for Studying Laughter in World Politics. *Popular Culture and World Politics – Theories, Methods, Pedagogies*, toim. Federica Caso ja Caitlin Hamilton. Bristol: E-international Relations Publishing, 2016, 110–119.

- Tirkkonen, Sanna. "Mene kotiin kasvamaan" – Pääministerin julkisuuskuva ja misogynia. *Politiikasta.fi*, 14.2.2023 <<https://politiikasta.fi/mene-kotiin-kasvamaan-paaministerin-julkisuuskuva-ja-misogynia/?fbclid=IwAR0ax1uXB6UYDB0vUF7nA7t0GEPZFkuZiFnbdIXl2byB2Sarj2cj6fAK2i8>>
- Tuomi, Jouni ja Sarajärvi, Anneli. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistetun laitoksen ensipainos, (alkuperäinen teos 2002). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2018.
- Valenius, Johanna. *Undressing the maid : gender, sexuality and the body in the construction of the Finnish nation*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2004.
- Vanhanen, Helmi. *Naispoliitikon representaatiot Sanna Marinia käsittelevissä Ylen uutisartikkeleissa*. Sosiologian pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto, 2025.
- Vuori, Jaana. "Laadullinen sisällönanalyysi". *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*, toim. Jaana Vuori. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, 2021. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>> [luettu 22.4.2026]

Muut lähteet

- Eurotopics <<https://www.eurotopics.net/en/148561/helsingin-sanomat>> [luettu 30.3.2026]
- Eurotopics <<https://www.eurotopics.net/en/148580/ilta-sanomat>> [luettu 30.3.2026]
- Sanoma Media <<https://www.sanoma.com/fi/news/2023/kmt-2023-sanoma-uitismedia-aikakausmedia/>> [luettu 30.3.2026]
- Tale of Two Countries <<https://taleoftwocountries.fininst.uk/memory/foreign-correspondence-finnish-newspaper-helsingin-sanomat/>> [luettu 30.3.2026]
- Yleisradio <<https://yle.fi/aihe/a/20-10005206>> [luettu 30.3.2026]
- Sanoma Media <<https://www.sanoma.com/fi/news/2023/kmt-2023-sanoma-uitismedia-aikakausmedia/>> [luettu 30.3.2026]